

EUROPEJSKI BANK CENTRALNY

STATYSTYKA EBC

KWIECIEŃ 2006

BCE ECB EZB EKT EKP

ZARYS

PL

EUROPEJSKI BANK CENTRALNY

STATYSTYKA EBC ZARYS

KWIECIEŃ 2006

W 2006 r.
wszystkie
publikacje EBC
będą przedstawiały
motyw
z banknotu 5 €.

© Europejski Bank Centralny, 2006

Adres

Kaiserstrasse 29
60311 Frankfurt am Main, Niemcy

Adres do korespondencji

Postfach 16 03 19
60066 Frankfurt am Main, Niemcy

Telefon

+49 69 1344 0

Strona www

<http://www.ecb.int>

Faks

+49 69 1344 6000

Telex

411 144 ecb d

*Wszystkie prawa zastrzeżone.
Zezwala się na wykorzystanie
do celów edukacyjnych
i niekomercyjnych
pod warunkiem podania źródła.*

ISSN 1725-5724 (online)

SPIIS TREŚCI

1	STRESZCZENIE	
2	STATYSTYKA MONETARNYCH INSTYTUCJI FINANSOWYCH	10
3	POZOSTAŁE STATYSTYKI INSTYTUCJI POŚREDNICTWA FINANSOWEGO	20
4	STATYSTYKA STÓP PROCENTOWYCH (INNYCH NIŻ W SEKTORZE MIF)	21
5	STATYSTYKA PAPIERÓW WARTOŚCIOWYCH (W TYM AKCJI)	21
6	STATYSTYKA BILANSU PŁATNICZEGO I MIĘDZYNARODOWEJ POZYCJI INWESTYCYJNEJ	23
7	REZERWY MIĘDZYNARODOWE EUROSYSTEMU	28
8	STATYSTYKI DOTYCZĄCE MIĘDZYNARODOWEJ ROLI EURO	29
9	EFEKTYWNY KURS EURO	29
10	STATYSTYKA SEKTORA INSTYTUCJI RZĄDOWYCH I SAMORZĄDOWYCH	30
11	RACHUNKI STREFY EURO WEDŁUG SEKTORÓW INSTYTUCJONALNYCH	31
12	STATYSTYKA SYSTEMÓW PŁATNICZYCH I ROZRACHUNKU PAPIERÓW WARTOŚCIOWYCH	34
13	STATYSTYCZNE ASPEKTY ROZSZERZENIA STREFY EURO	34
14	WYMIANA DANYCH STATYSTYCZNYCH	35
15	PUBLIKACJA I KORYGOWANIE DANYCH	35
16	INSTRUMENTY PRAWNE EBC DOTYCZĄCE STATYSTYKI	36
5	ZAŁĄCZNIK 1 Częstotliwość i terminy publikacji zagregowanych statystyk strefy euro	40
	ZAŁĄCZNIK 2 Dostępność danych	42
	ZAŁĄCZNIK 3 Wybrane źródła	44

SKRÓTY

BIS	Bank Rozrachunków Międzynarodowych (<i>Bank for International Settlements</i>)
Dz.U.	Dziennik Urzędowy (Unii Europejskiej)
EBC	Europejski Bank Centralny
ECU	europejska jednostka walutowa (<i>European Currency Unit</i>)
EER	efektywny kurs euro (<i>effective exchange rate</i>)
ESA 95	europejski system rachunków narodowych i regionalnych z 1995 r.
ESBC	Europejski System Banków Centralnych
KBC	krajowy bank centralny
M1, M2, M3	agregaty monetarne zdefiniowane i stosowane przez EBC
MFW	Międzynarodowy Fundusz Walutowy
MIF	monetarna instytucja finansowa
PKB	produkt krajowy brutto
SDR	specjalne prawa ciągnięcia (<i>special drawing right</i>)
SNA 93	system rachunków narodowych z 1993 r.
UE	Unia Europejska
UGW	Unia Gospodarcza i Walutowa

Nota do czytelnika:

Niniejszy dokument zawiera wiele odnośników do aktów prawnych EBC i Wspólnoty oraz do innych materiałów. W rozdz. 16 wymieniono akty prawne wydane przez EBC, zaś załącznik 3 zawiera wykaz innych ważnych źródeł. Wersja elektroniczna tego dokumentu (dostępna na stronie internetowej www.ecb.int/publications) zawiera linki do wymienionych dokumentów.

1 STRESZCZENIE

1.1 ZASTOSOWANIE, ZAWARTOŚĆ I PODSTAWOWA CHARAKTERYSTYKA STATYSTYK EBC

1. Podstawowym celem Eurosystemu¹ jest utrzymanie stabilności cen w strefie euro oraz – bez uszczerbku dla tego celu – wspieranie ogólnej polityki gospodarczej w strefie euro. Mając na uwadze powyższe cele Europejski Bank Centralny (EBC) realizuje politykę pieniężną w strefie euro oraz może prowadzić operacje walutowe. EBC ma także wkład w utrzymanie stabilności systemu finansowego. Realizacja tych zadań wymaga dużej ilości danych statystycznych, których dostarcza albo sam Europejski System Banków Centralnych (ESBC), albo Eurosystem, albo Komisja Europejska (głównie poprzez Eurostat)² we współpracy z krajowymi urzędami statystycznymi. W tym dokumencie skoncentrowano się przede wszystkim na statystykach wspierających te zadania. ESBC gromadzi również dane statystyczne w celach operacyjnych (dotyczące głównie systemów płatności i rozrachunku), które w tym dokumencie zostaną omówione skrótowo. Większość poruszanych zagadnień dotyczy danych zagregowanych obejmujących całą strefę euro. Kwestie udziału poszczególnych krajów w tych agregatach oraz informacji statystycznych gromadzonych przez banki centralne dla celów krajowych nie są tematem niniejszego dokumentu.

2. W ogólnym zarysie podział obowiązków w zakresie statystyki pomiędzy EBC i Komisją przebiega następująco: EBC odpowiada (na szczeblu europejskim) za statystykę monetarną, bankową i rynków finansowych; dzieli z Komisją odpowiedzialność za statystykę bilansu płatniczego i międzynarodowej pozycji inwestycyjnej, rachunki finansowe i rachunki niefinansowe sektorów instytucjonalnych; samodzielnie Komisja odpowiada za pozostałe dziedziny statystyki. Jako użytkownik danych Komisji, EBC jest szczególnie zainteresowany statystyką cen i kosztów, rachunkami

narodowymi oraz szeregiem innych statystyk gospodarczych. Taki podział odpowiedzialności za poszczególne dziedziny statystyki oraz uzgodnienia dotyczące współpracy określono w porozumieniu o współpracy między tymi instytucjami, którego aktualna wersja została uzgodniona w marcu 2003 r.

3. Celem niniejszego dokumentu, będącego aktualizacją publikacji *Statistical information collected and compiled by the ESBC* (wydanej przez EBC w maju 2000 r.) jest zgromadzenie w jednym, dostępnym miejscu informacji o statystykach EBC. Dokument opisuje dostarczane dane (według stanu na koniec 2005 r.), wskazując, które są przedmiotem przepisów wydawanych przez EBC. Dokument omawia również kierunki dalszych prac, tam gdzie dotychczasowe statystyki EBC są bądź niekompletne, bądź nieodpowiednie. Wymogi EBC odnośnie statystyk ogólnogospodarczych, których sporządzanie jest obowiązkiem Komisji Europejskiej na szczeblu wspólnotowym, są przedmiotem osobnej publikacji EBC pt. „Przeгляд wymogów w zakresie ogólnej statystyki gospodarczej” z grudnia 2004 r. EBC podejmuje jednak pewne prace statystyczne w tej dziedzinie z własnej inicjatywy – są to głównie wyrównanie sezonowe miesięcznego zharmonizowanego wskaźnika cen konsumpcyjnych ogłaszanego przez Komisję Europejską (wykorzystywanego do monitorowania inflacji w strefie euro) oraz zestawianie półrocznych średnich cen nieruchomości mieszkaniowych w strefie euro w oparciu o dane niezharmonizowane. Niniejszy dokument nie omawia jednak tych dwóch rodzajów wskaźników.

4. Traktat o Unii Europejskiej powierzył Europejskiemu Instytutowi Walutowemu zadanie podjęcia przygotowań w dziedzinie

1 W skład Eurosystemu wchodzi EBC i krajowe banki centralne tych państw członkowskich Unii Europejskiej, które przyjęły euro. W skład ESBC wchodzi EBC oraz krajowe banki centralne wszystkich państw członkowskich UE.

2 Eurostat jest urzędem statystycznym Wspólnot Europejskich. Eurostat wraz z krajowymi urzędami statystycznymi państw członkowskich UE tworzą Europejski System Statystyczny.

statystyki do trzeciego etapu Unii Gospodarczej i Walutowej (UGW), w szczególności zadanie przyczyniania się do niezbędnego ujednoczenia statystyk. W lipcu 1996 r. Instytut wydał oświadczenie w sprawie wymogów statystycznych niezbędnych dla rozpoczęcia UGW. Na trzecim etapie UGW, który rozpoczął się 1 stycznia 1999 r., EBC przy współudziale krajowych banków centralnych (KBC) zobowiązany jest gromadzić dane statystyczne niezbędne dla realizacji zadań ESBC oraz (w razie potrzeby) przyczyniać się do ich dalszej harmonizacji. Na mocy statutu ESBC³ na EBC nałożono wymóg określenia, jakie informacje statystyczne są potrzebne do realizacji zadań ESBC, zaś gromadzenie danych statystycznych powierzono krajowym bankom centralnym. Zasadniczo więc to krajowe banki centralne (a czasem inne władze krajowe) gromadzą dane od instytucji sprawozdawczych i z innych źródeł krajowych, opracowują je dla potrzeb agregatów dla strefy euro i przekazują do EBC, który zestawia te agregaty. EBC i krajowe banki centralne wspólnie opracowują metodykę statystyczną.

5. Zgodnie z art. 34 oraz art. 14 ust. 3 statutu, a także zgodnie z zasadami określonymi w rozporządzeniu Rady UE (WE) nr 2533/98 w sprawie statystyk EBC, krajowe banki centralne uczestniczą również w tworzeniu aktów prawnych EBC regulujących tę sferę. W przypadku dziedzin, w których potrzeby EBC zostały wystarczająco dobrze rozpoznane, wymogi statystyczne są formalizowane w postaci instrumentu prawnego uchwalanego przez Radę Prezesów. Listę tych instrumentów prawnych zawiera rozdział 16; z czasem obejmowały one kolejne obszary danych statystycznych przekazywanych do EBC z zakresu określonego w prawie wspólnotowym. W przypadku informacji uzupełniających bądź dziedzin, w których potrzeby statystyczne EBC nie zostały jeszcze w pełni rozpoznane, EBC opiera się na możliwości egzekwowania niezbędnych danych statystycznych przez krajowe banki centralne (i inne władze krajowe).

6. Statut nakłada na EBC wymóg współpracy w dziedzinie statystyki nie tylko z instytucjami Wspólnoty, ale także z innymi organizacjami międzynarodowymi. Statystyki EBC są – o ile to możliwe – zgodne ze standardami europejskimi i międzynarodowymi (nieliczne rozbieżności zostały wymienione w niniejszym dokumencie). Podejście takie pomaga zminimalizować niedogodności związane z obowiązkami sprawozdawczości statystycznej oraz zwiększa przydatność statystyk. Z myślą o tym EBC opracował procedurę oceny korzyści i kosztów, zgodnie z którą propozycje znaczących zmian w statystyce są objaśniane, uzasadniane, analizowane, w miarę możliwości wyceniane i w razie potrzeby modyfikowane lub odrzucane.

7. Odpowiedzialność Eurosystemu za prowadzoną politykę skupia się na poziomie strefy euro. Aby statystyki były przydatne, dane muszą być agregowane w taki sposób, by obejmowały całą strefę euro. Wymóg ten rodzi problem harmonizacji, bo dane wyjściowe muszą być wystarczająco homogeniczne, by umożliwić sensowną agregację, oraz potrzebę odpowiednio szerokiego zakresu danych (zwłaszcza w dziedzinie statystyki pieniężnej i bankowej oraz statystyki bilansu płatniczego i międzynarodowej pozycji inwestycyjnej, jak również częściowo z nich wyliczanych rachunków finansowych) umożliwiającego zestawienie agregatów dla całej strefy euro. W szczególności w celu konsolidacji na poziomie strefy euro konieczne jest rozróżnienie transakcji i pozycji pomiędzy krajami strefy euro od transakcji i pozycji wobec zagranicy.

8. Dane krajowe uwzględniane w agregatach dla strefy euro mogą też być istotnym składnikiem analizy trendów, między innymi mechanizmu transmisji polityki pieniężnej czy stopnia integracji rynków. Ponadto art. 5 statutu

³ Statut Europejskiego Systemu Banków Centralnych oraz Europejskiego Banku Centralnego został określony w protokole załączonym do Traktatu o Unii Europejskiej, podpisanego w Maastricht w lutym 1992 r.

dotyczący gromadzenia informacji statystycznych ma zastosowanie do wszystkich państw członkowskich UE, zaś odpowiedzialność za statystykę Statut powierza Radzie Ogólnej EBC, do której należą również prezesi krajowych banków centralnych spoza strefy euro. Rozporządzenie Rady UE w sprawie statystyk EBC uznaje, że jakkolwiek instrumenty prawne EBC nie obowiązują państw członkowskich spoza strefy euro (tzw. państw nieuczestniczących), to jednak wszystkie państwa członkowskie UE muszą przyczyniać się do wypełniania wymogów art. 5 statutu. W związku z powyższym państwa te przekazują EBC wiele informacji statystycznych wykorzystywanych w celu monitorowania ich sytuacji gospodarczej oraz oceny ich gotowości do przyjęcia euro.

9. Nieodłącznym elementem wymogów są częstotliwość i terminowość przekazywania danych (oraz oczywiście inne aspekty ich jakości). Aby umożliwić EBC terminowe publikowanie agregatów dla strefy euro w dziedzinie statystyki monetarnej, bankowej i rynków finansowych oraz bilansu płatniczego, dane miesięczne muszą wpływać do EBC w terminie od około trzech do siedmiu tygodni po zakończeniu miesiąca, którego dotyczą. Bardziej szczegółowe dane kwartalne są udostępniane z większym, trzymiesięcznym opóźnieniem. Dane do rachunków narodowych strefy euro, które w znacznym stopniu zależą od innych źródeł kwartalnych, są z konieczności publikowane z dość dużym opóźnieniem; w dłuższej perspektywie będzie się jednak dążyć do uzyskania ich w ciągu trzech miesięcy od zakończenia kwartału, którego dotyczą.

10. Informacje statystyczne są szczególnie przydatne w analizach ekonomicznych, jeśli dostępne są porównywalne dane dla w miarę długiego okresu. Dla wielu danych statystycznych dotyczących strefy euro przyjęto dane szacunkowe dla okresów sprzed rozpoczęcia szeregu czasowego. Niekiedy sięgają one wstecz nawet do 1980 roku, jednak w takich przypadkach dane te nie są w pełni porównywalne z aktualnymi.

1.2 STATYSTYKA MONETARNA ORAZ INSTYTUCJI I RYNKÓW FINANSOWYCH

11. Strategia polityki pieniężnej Eurosystemu przypisuje pierwszoplanową rolę pieniądzu; świadczy o tym ogłoszenie wartości referencyjnej dla wzrostu podaży pieniądza M3 (tzw. szerokiego agregatu). Pieniądz obejmuje głównie płynne zobowiązania monetarnych instytucji finansowych (MIF) stanowiących populację sprawozdawczą dla potrzeb statystyki monetarnej. Kryterium zaliczenia danej instytucji do sektora MIF jest, mówiąc w skrócie, przyjmowanie przez nią depozytów (oprócz depozytów od MIF) lub emitowanie instrumentów finansowych będących bliskimi substytutami depozytów, oraz udzielanie kredytów lub inwestowanie w papiery wartościowe. Krajowe banki centralne (które wraz z EBC same należą do sektora MIF) prowadzą listy instytucji finansowych spełniających takie kryteria. Tak sformułowana definicja monetarnej instytucji finansowej jest szersza niż przyjęta w prawie wspólnotowym definicja instytucji kredytowej; podstawowa różnica polega na zaliczeniu do MIF również funduszy rynku pieniężnego.

12. Pierwszym krokiem przy tworzeniu statystyki monetarnej jest zdefiniowanie jednorodnego sektora kreującego pieniądz. Drugim krokiem jest wyszczególnienie pozycji uwzględnianych w skonsolidowanym bilansie tego sektora („skonsolidowany” oznacza w tym kontekście, że operacje wzajemne pomiędzy instytucjami sektora zostały wysaldowane). Bilans skonsolidowany monetarnych instytucji finansowych dostarcza większości danych dla celów zestawienia miesięcznej podaży pieniądza oraz czynników jego kreacji.

13. Ze względu na uzgodnioną definicję monetarnych instytucji finansowych, bilans skonsolidowany sektora MIF stanowi źródło danych pieniężnych będące koncepcyjnym odpowiednikiem bilansu krajowego sektora bankowego, na podstawie którego sporządza się zazwyczaj krajową statystykę monetarną. Sektory instytucji rządowych szczebla

centralnego i nierezydentów są „neutralne względem pieniądza”, co oznacza że posiadane przez nie instrumenty pieniężne nie są zaliczane do podaży pieniądza. Sektory te należy zdefiniować, a ich zasoby instrumentów pieniężnych zdeponowane w monetarnych instytucjach finansowych strefy euro należy wyłączyć z agregatów dla strefy euro. Definicje instytucji rządowych, rezydentów oraz podsektorów sektora posiadającego pieniądź są stosowane konsekwentnie w całej strefie euro, zgodnie z europejskim systemem rachunków narodowych i regionalnych z 1995 r. (tzw. ESA 95) ustanowionym na mocy rozporządzenia Rady (WE) nr 2223/96.

14. Ważne są również miesięczne informacje o stopach procentowych instrumentów pieniężnych i kredytowych. Dane o stopach procentowych są potrzebne do monitorowania transmisji polityki pieniężnej, lepszego zrozumienia struktury rynków finansowych oraz oceny sytuacji finansowej różnych sektorów gospodarki strefy euro. Instytucje kredytowe i niektóre inne podmioty (stanowiące przeważającą część sektora MIF) przekazują informacje o stopach procentowych zapłaconych i pobranych od nowych oraz wszystkich łącznie kredytów i depozytów w euro gospodarstw domowych oraz przedsiębiorstw niefinansowych w strefie euro. Kategorie danych dotyczących stóp procentowych odpowiadają kategoriom bilansu monetarnych instytucji finansowych.

15. Przekazuje się również dane dotyczące innych obszarów statystyki monetarnej. Emisje papierów wartościowych⁴ oraz kredyty udzielane przez „pozostałe” (niemonetarne) instytucje pośrednictwa finansowego stanowią dla kredytobiorców alternatywę dla finansowania bankowego; dla kredytodawców jednostki uczestnictwa funduszy inwestycyjnych są substytutem pewnych należności od banków. Fundusze inwestycyjne, niektóre pozostałe instytucje pośrednictwa finansowego, instytucje ubezpieczeniowe oraz fundusze emerytalne są dużymi i aktywnymi uczestnikami rynku finansowego. Ceny

i rentowność instrumentów na rynku finansowym mogą mieć przemożny wpływ na sytuację gospodarczą. Są też jednym z przejawów oczekiwań rynkowych odnośnie inflacji i aktywności gospodarczej. EBC gromadzi wiele informacji o rynkach finansowych (np. o emisjach papierów wartościowych oraz cenach i rentowności instrumentów na rynku finansowym). Najważniejszymi instytucjami finansowymi spoza sektora MIF są instytucje ubezpieczeniowe i fundusze emerytalne. EBC gromadzi informacje o tych podmiotach na podstawie wytycznych EBC/2002/7 (z późniejszymi zmianami wprowadzonymi wytycznymi EBC/2005/13). Innymi ważnymi instytucjami finansowymi poza sektorem MIF są fundusze inwestycyjne (z wyłączeniem funduszy rynku pieniężnego), odnośnie których EBC zamierza wkrótce wydać podobne regulacje.

1.3 BILANS PŁATNICZY I INNE STATYSTYKI POWIĄZAŃ GOSPODARCZYCH Z ZAGRANICĄ

16. W dziedzinie statystyki bilansu płatniczego i innych statystyk powiązań gospodarczych z zagranicą, dla celów polityki monetarnej niezbędna jest miesięczna statystyka bilansu płatniczego, wskazująca na główne pozycje wpływające na sytuację pieniężną i rynki walutowe, oraz bardziej szczegółowe statystyki kwartalne jako ich uzupełnienie. Spójne zasady metodyczne umożliwiają powiązanie statystyki bilansu płatniczego ze statystyką monetarną strefy euro. Istnieje również wymóg sporządzania miesięcznej statystyki rezerw dewizowych Eurosystemu oraz jego płynnych aktywów i pasywów w walutach obcych, jak również kwartalnej i – bardziej szczegółowej – rocznej statystyki międzynarodowej pozycji inwestycyjnej, która wyczerpująco przedstawia należności i zobowiązania strefy

⁴ Papiery wartościowe są największą kategorią instrumentów finansowych w strefie euro i liczą się niemal w każdej dziedzinie statystyk Banku. EBC stworzył w ostatnim czasie obszerną bazę danych dotyczącą papierów wartościowych, o licznych zastosowaniach statystycznych, analitycznych i operacyjnych (zob. akapit 79).

euro wobec reszty świata. Pozostałe statystyki w tym zakresie obejmują półroczne dane dotyczące inwestycji portfelowych (stanów i transakcji) w przekroju walutowym, które wykorzystuje się do oceny międzynarodowej roli euro jako waluty inwestycyjnej. Niektóre banki centralne sporządzają też statystykę wykorzystania euro przy fakturowaniu transakcji zagranicznych.

17. Agregaty dla strefy euro ujmują osobno przychody i rozchody oraz aktywa i pasywa strefy euro. Aby uzyskać taką klasyfikację, kraje wchodzące w skład strefy euro muszą podzielić transakcje i pozycje transgraniczne na transakcje i pozycje wewnątrz strefy euro oraz transakcje i pozycje wobec reszty świata. Kwartalna statystyka bilansu płatniczego oraz roczna – międzynarodowej pozycji inwestycyjnej – uwzględnia podział geograficzny partnerów operacji ze strefy euro według krajów (lub grup krajów).

18. Jakkolwiek wymogi te są w miarę możliwości zgodne ze standardami zawartymi w wydanym przez Międzynarodowy Fundusz Walutowy podręczniku zestawiania bilansu płatniczego (ang. *Balance of Payments Manual of the International Monetary Fund*, wydanie piąte), EBC przyjął również pewne propozycje odnośnie harmonizacji, obejmujące specyficzne europejskie potrzeby i działania zmierzające do zintegrowania statystyki bilansu płatniczego strefy euro ze statystyką monetarną i gospodarczą oraz rachunkami finansowymi. Statystyka bilansu płatniczego i międzynarodowej pozycji inwestycyjnej stanowi również element oceny międzynarodowej roli euro. Dotyczy też funkcjonowania systemów płatniczych i systemów rozrachunku papierów wartościowych. Są to dziedziny leżące w obszarze zainteresowania EBC, który prowadzi prace nad poprawą spójności tych danych.

19. EBC i Eurostat ściśle współpracują ze sobą w dziedzinie statystyki bilansu płatniczego i międzynarodowej pozycji inwestycyjnej. EBC

zestawia dane zagregowane dla strefy euro, podczas gdy Eurostat – dane dla całej Unii Europejskiej. Jeśli chodzi o zasady metodyczne, EBC skupia się na rachunku finansowym i związanych z nim dochodach, natomiast Eurostat – na pozostałych elementach rachunku bieżącego i rachunku kapitałowym. Zarówno EBC, jak i Eurostat uważnie śledzą również inwestycje bezpośrednie.

20. EBC zestawia także wskaźniki efektywnego kursu euro – w ujęciu nominalnym i realnym – przy użyciu różnych deflatorów.

1.4 STATYSTYKA SEKTORA INSTYTUCJI RZĄDOWYCH I SAMORZĄDOWYCH

21. EBC interesuje się finansami sektora instytucji rządowych i samorządowych z wielu powodów. Podobnie jak Komisja, EBC sporządza okresowe raporty o konwergencji, oceniające stopień przygotowania nieuczestniczących państw członkowskich do przyjęcia euro. Deficyt budżetowy i dług publiczny stanowią istotne kryteria tej oceny. EBC śledzi również sytuację związaną z procedurą dotyczącą nadmiernego deficytu. Do wszystkich tych działań potrzebne są dane roczne gromadzone zgodnie z wytycznymi EBC/2005/5 (z późniejszymi zmianami), w formie umożliwiającej analizę deficytu finansów publicznych i długu publicznego (zgodnie z definicją stosowaną dla celów procedury dotyczącej nadmiernego deficytu oraz Paktu Stabilności i Wzrostu), badanie zależności pomiędzy deficytem i zmianą stanu długu, powiązanie tych danych z nieco odmiennymi danymi zgodnymi ze standardem ESA 95 oraz zestawienie przez EBC danych zagregowanych dla strefy euro i UE z właściwym uwzględnieniem wpływów do budżetu Wspólnoty Europejskiej i wypłat z niego. Ponadto działania rządów mają znaczący wpływ na sytuację gospodarczą. W związku z tym EBC monitoruje również kwartalne dane dotyczące transakcji sektora instytucji rządowych i samorządowych. Dane te są gromadzone na mocy przepisów wspólnotowych.

1.5 RACHUNKI STREFY EURO WEDŁUG SEKTORÓW INSTYTUCJONALNYCH

22. Kwartalne rachunki finansowe unii walutowej są sporządzane zgodnie z metodyką określoną w ESA 95. Na podstawie właściwych danych statystycznych dotyczących strefy euro oraz narodowych rachunków finansowych EBC zestawia kwartalne rachunki finansowe dla strefy euro. Stanowią one uzupełnienie analizy monetarnej i badań dotyczących prowadzonej polityki. Prace nad opracowaniem rachunków finansowych nadal trwają. Po ich zakończeniu rachunki finansowe stanowią będą spójny system rejestracji relacji finansowych pomiędzy sektorami instytucjonalnymi, przedstawiający z częstotliwością kwartalną sytuację w zakresie stanów zadłużenia i wierzytelności, umożliwiającą wyczerpującą analizę inwestycji finansowych i finansowania. Ze względu na to, że kwartalne rachunki finansowe unii walutowej sporządza się zgodnie z międzynarodowymi standardami rachunkowości statystycznej, są one również cennym narzędziem zapewniania spójności pomiędzy różnymi statystykami. Od wiosny 2007 r. rachunki finansowe unii walutowej będą zintegrowane z kwartalnymi rachunkami niefinansowymi, które EBC i Komisja wspólnie opracowują w celu uzyskania pełnego obrazu transakcji i pozycji finansowych sektorów instytucjonalnych strefy euro. Kwartalne rachunki strefy euro będą zwieńczeniem statystyki strefy euro, wiążącym w jeden system różne jej elementy. Ukończenie prac w tym obszarze statystyki jest obecnie najwyższym priorytetem EBC.

1.6 WYMIANA DANYCH STATYSTYCZNYCH

23. Sprawne systemy wymiany danych statystycznych przyczyniają się do terminowości i wysokiej jakości statystyk. System wymiany danych w ramach ESBC działa dobrze i w sposób w znacznym stopniu zautomatyzowany. System ten łatwo dostosowuje się do nowych wymogów statystycznych i umożliwia sprawne i spójne przyjmowanie nowych danych.

24. System wymiany danych statystycznych w ramach ESBC wykorzystuje specjalną sieć telekomunikacyjną i ujednolicony format komunikatów statystycznych (ang. *generic statistical message for time series* – GESMES/TS), który jest również szeroko stosowany jako standard wymiany danych statystycznych i metadanych (tj. informacji o danych) w Komisji Europejskiej i innych instytucjach międzynarodowych. Komunikaty w formacie GESMES/TS (SDMX-EDI) oraz SDMX-ML (oparte na Internecie i innych nowoczesnych technologiach) mają za podstawę ten sam model danych. Oba typy komunikatów są zarządzane w ramach inicjatywy wymiany danych i metadanych statystycznych (ang. *Statistical Data and Metadata Exchange* – SDMX) podjętej przez instytucje europejskie i międzynarodowe (w tym EBC) w celu promowania wspólnych standardów i najlepszej praktyki w dziedzinie wymiany i wspólnego użytkowania danych statystycznych.

25. EBC od dawna udostępnia dane statystyczne dotyczące strefy euro w swoim serwisie internetowym. Niedawno podjęto inicjatywę rozszerzenia dostępu na szereg danych przekazywanych przez instytucje krajowe, dzięki czemu użytkownicy nie muszą ich szukać w serwisach krajowych banków centralnych. Te same dane, wraz z materiałami opisowymi, są jednocześnie udostępniane w językach urzędowych na stronach internetowych krajowych banków centralnych.

2 STATYSTYKA MONETARNYCH INSTYTUCJI FINANSOWYCH

2.1 WPROWADZENIE

26. System statystyczny sektora monetarnych instytucji finansowych strefy euro obejmuje dwa podstawowe elementy: listę MIF (zdefiniowanych dla celów statystycznych) oraz specyfikację informacji statystycznych przekazywanych przez te instytucje z częstotliwością miesięczną i kwartalną.

Zakres danych, które monetarne instytucje finansowe muszą przekazywać do krajowych banków centralnych jest określony w przepisach. Wytyczne EBC (EBC/2003/2, z późniejszymi zmianami) określają zakres, format i harmonogram przekazywania przez krajowe banki centralne danych otrzymanych z MIF do EBC, dane udostępniane przez Eurosystem odnośnie jego działalności i inne właściwe informacje, których EBC potrzebuje, a które nie zostały uwzględnione w innych przepisach.

27. Podstawowym wymogiem statystycznym jest sporządzenie miesięcznego bilansu skonsolidowanego sektora kreacji pieniądza dla strefy euro. Podstawą prawną uzyskiwania tych danych jest rozporządzenie EBC/2001/13 (z późniejszymi zmianami) w sprawie bilansu skonsolidowanego sektora MIF. Rozporządzenie to dotyczy również dodatkowych informacji niezbędnych dla wyliczenia transakcji wykorzystywanych do obliczenia stóp wzrostu. Bilans sektora MIF dostarcza zatem podstawowych komponentów umożliwiających zestawienie agregatów pieniężnych i czynników ich kreacji dla strefy euro. Bilans sektora MIF stanowi również podstawę statystyczną dla wyliczenia rezerwy obowiązkowej, którą muszą utrzymywać instytucje kredytowe.

28. Kolejne rozporządzenie (EBC/2001/18, z późniejszymi zmianami) dotyczy stóp procentowych stosowanych przez instytucje kredytowe oraz pewne kategorie innych podmiotów w odniesieniu do denominowanych w euro kredytów i depozytów gospodarstw domowych i przedsiębiorstw strefy euro.

2.2 MONETARNE INSTYTUCJE FINANSOWE

29. EBC, we współpracy z krajowymi bankami centralnymi, prowadzi listę monetarnych instytucji finansowych zdefiniowanych dla celów statystycznych, zgodnie z zasadami klasyfikacji przedstawionymi poniżej. Procedury określone w wytycznych EBC/2003/2 (z późniejszymi zmianami)

gwarantują, że lista MIF jest aktualna, rzetelna, w miarę możliwości jednorodna i dostatecznie stabilna dla celów statystyki. Lista powinna też umożliwiać uwzględnianie innowacji finansowych, które mogą wpływać na właściwości instrumentów finansowych oraz skłaniać instytucje finansowe do zmiany istoty ich działalności. Lista monetarnych instytucji finansowych dla celów statystycznych częściowo pokrywa się z listą kontrahentów dopuszczonych do operacji polityki pieniężnej, przez co pełni istotną funkcję operacyjną i statystyczną.

30. Artykuł 2 ustęp 1 rozporządzenia EBC/2001/13 definiuje monetarne instytucje finansowe następująco: „*[Oprócz banków centralnych] do MIF zalicza się instytucje kredytowe będące rezydentami, jak określono w prawie wspólnotowym, oraz wszystkie pozostałe instytucje finansowe będące rezydentami, których działalność gospodarcza polega na przyjmowaniu depozytów i/lub bliskich substytutów depozytów od podmiotów innych niż MIF, a także udzielających na własny rachunek (przynajmniej w sensie ekonomicznym) pożyczek i/lub inwestujących w papiery wartościowe.*” Sektor MIF obejmuje zatem – oprócz banków centralnych – dwie szerokie grupy pośredników finansowych o statusie rezydenta. Są to instytucje kredytowe, zdefiniowane w prawie wspólnotowym (w tzw. drugiej dyrektywie bankowej) jako „*przedsiębiorstwa, których działalność polega na przyjmowaniu lokat lub innych podlegających zwrotowi środków finansowych od ogółu społeczeństwa (w tym także przychodów pochodzących ze sprzedaży obligacji bankowych na rzecz ogółu społeczeństwa) oraz na udzielaniu kredytów na własny rachunek*” oraz pozostałe instytucje finansowe o statusie rezydenta, które spełniają definicję monetarnej instytucji finansowej ze względu na emitowanie instrumentów finansowych będących bliskimi substytutami depozytów.

31. Kwestia, czy dany instrument finansowy zostanie uznany za bliski substytut depozytu

zależy od płynności tego instrumentu, która z kolei skupia w sobie cechy takie jak przenaszalność, wymienialność na walutę lub przenaszalny depozyt, pewność odzyskania kapitału, a niekiedy również zbywalność. Istotny może być też okres emisji. Zasady te wyszczególnia załącznik 1 do rozporządzenia EBC/2001/13.

32. Na jednostki uczestnictwa w otwartych przedsiębiorstwach zbiorowego inwestowania nie istnieje rynek, w normalnym znaczeniu tego słowa. Niemniej jednak inwestorzy mają dostęp do dziennych kwotowań tych jednostek uczestnictwa i mogą wycofać swoje środki po cenie określonej w kwotowaniach. Niektóre przedsiębiorstwa zbiorowego inwestowania – a mianowicie fundusze rynku pieniężnego – są zaliczane do sektora MIF, ponieważ ich jednostki uczestnictwa z punktu widzenia płynności uważane są za bliskie substytuty depozytów. Fundusze rynku pieniężnego inwestują głównie w depozyty bankowe lub instrumenty dłużne z krótkim okresem pozostałym do zapadalności i dążą do uzyskania stopy zwrotu zbliżonej do oprocentowania instrumentów rynku pieniężnego. Kryteria zaliczenia do funduszy rynku pieniężnego określa załącznik 1 do rozporządzenia EBC/2001/13.

33. W europejskim systemie rachunków ESA 95 pośredników finansowych zaliczanych do MIF dzieli się na dwa sektory: banki centralne (w ESA 95 sektor S.121) i pozostałe MIF (S.122). Pod koniec 2005 r. sektor MIF w strefie euro obejmował EBC i dwanaście krajowych banków centralnych, 6.248 instytucji kredytowych, 1.645 funduszy rynku pieniężnego i cztery inne instytucje. Obowiązek pełnej realizacji wszystkich wymogów statystycznych nie dotyczy wszystkich bez wyjątku instytucji sektora MIF. Krajowy bank centralny zwolnił małe MIF z obowiązku regularnej sprawozdawczości, jeżeli monetarne instytucje finansowe uwzględniane w miesięcznym bilansie skonsolidowanym stanowią co najmniej 95% łącznego bilansu krajowego sektora MIF. Wszystkie instytucje

kredytowe muszą jednak przekazywać pewne informacje kwartalne na potrzeby rezerwy obowiązkowej, zaś wszystkie MIF muszą przekazywać informacje roczne, co pozwala sprawdzić, czy warunek uwzględnienia 95% jest spełniony oraz dla celów uzupełnienia danych do 100%. Krajowe banki centralne mogą gromadzić dane o stopach procentowych w sektorze MIF na zasadzie próby, zgodnie z procedurą określoną w rozporządzeniu EBC/2001/18.

2.3 MIESIĘCZNY BILANS SKONSOLIDOWANY

34. Bilans skonsolidowany dostarcza miesięcznych danych o transakcjach monetarnych instytucji finansowych na wystarczającym poziomie szczegółowości, by EBC miał pełną informację o sytuacji monetarnej w strefie euro. Bilans jest skonsolidowany w tym sensie, że transakcje pomiędzy poszczególnymi MIF są wysaldowane. Statystyki pieniężne zestawiane przez EBC na podstawie tych danych omówiono w rozdziale 2.5. Dane miesięczne przekazywane przez instytucje kredytowe wykorzystuje się również do obliczenia podstawy naliczenia rezerwy obowiązkowej.

35. Zasoby pieniężne obejmują gotówkę w obiegu, pozostałe zobowiązania pieniężne monetarnych instytucji finansowych (depozyty i inne instrumenty finansowe będące ich bliskimi substytutami) oraz zobowiązania pieniężne jednostek sektora instytucji rządowych szczebla centralnego takich jak poczta i skarbnica państwa (wymogi EBC odnośnie takich jednostek określa załącznik 7 do wytycznych EBC/2003/2). Czynniki kreacji pieniądza obejmują pozostałe pozycje bilansu MIF zestawione w sposób umożliwiający ich analizę. EBC wylicza te agregaty dla strefy euro zarówno jako stany, jak i transakcje.

36. EBC wymaga przekazywania informacji statystycznych w podziale na kategorie instrumentów, okresy zapadalności, waluty i strony transakcji (kontrahentów). Ponieważ wymogi statystyczne dotyczące aktywów

i pasywów są odmienne, obie strony bilansu omówiono kolejno poniżej.

2.3.1 KATEGORIE INSTRUMENTÓW I OKRESY ZAPADALNOŚCI

(a) Pasywa

37. Z częstotliwością miesięczną gromadzi się dane o następujących instrumentach: pieniądź w obiegu; depozyty (w tym środki na kartach przedpłaconych); operacje z przyrzeczeniem odkupu; jednostki uczestnictwa funduszy rynku pieniężnego; wyemitowane papiery wartościowe (w tym papiery rynku pieniężnego); kapitał i rezerwy oraz pozostałe pasywa. Wytyczne EBC/2003/2 nakładają na krajowe banki centralne wymóg przekazywania do EBC w odstępach półrocznych miesięcznych danych o zobowiązaniach z tytułu pieniądza elektronicznego – w praktyce w strefie euro emitentami pieniądza elektronicznego są wyłącznie instytucje kredytowe. Zobowiązania z tytułu depozytów podaje się w podziale na depozyty bieżące, depozyty terminowe i depozyty z terminem wypowiedzenia. Pozostałe pasywa obejmują odsetki narosłe od zobowiązań (stanowi to odstępstwo od zasad ESA 95, w których zaleca się uwzględnienie narosłych odsetek w odnośnych instrumentach).

38. Jeśli instrumenty finansowe nie są w pełni porównywalne między rynkami, podział według instrumentów można zastąpić podziałem według terminów pierwotnych (lepszemu w tym przypadku niż podział według terminów pozostałych do zapadalności). Punkty graniczne dla przedziałów zapadalności (lub terminów wypowiedzenia) dla statystyki miesięcznej wynoszą: jeden rok i dwa lata dla depozytów terminowych, trzy miesiące i dwa lata (dane przekazywane dobrowolnie) dla depozytów z terminem wypowiedzenia. Nieprzenaszalne depozyty „a vista” zalicza się do przedziału „do trzech miesięcy”. Podział na okresy zapadalności nie dotyczy operacji z przyrzeczeniem odkupu (które zazwyczaj są instrumentami krótkoterminowymi, z terminem pierwotnym poniżej trzech miesięcy). Dłużne papiery wartościowe wyemitowane przez

monetarne instytucje finansowe (w tym papiery rynku pieniężnego) wykazuje się w podziale na jednoroczne i dwuletnie. Nie wymaga się podziału według terminów zapadalności dla jednostek uczestnictwa funduszy rynku pieniężnego, ponieważ to pojęcie takich instrumentów nie dotyczy.

(b) Aktywa

39. Aktywa monetarnych instytucji finansowych wykazuje się miesięcznie w podziale na gotówkę w kasie, kredyty, pożyczki i inne należności, dłużne papiery wartościowe (w tym papiery rynku pieniężnego), jednostki uczestnictwa w funduszach rynku pieniężnego, papiery wartościowe z prawem do kapitału i udziały, aktywa trwałe oraz pozostałe aktywa, które obejmują odsetki należne z tytułu aktywów. Podział według terminów pierwotnych wymagany jest dla kredytów (jeden rok i pięć lat) oraz dla dłużnych papierów wartościowych w portfelach MIF (jeden rok i dwa lata).

2.3.2 WALUTY

40. Dla wszystkich właściwych pozycji bilansu osobno wykazuje się salda w euro i w innych walutach. W celu wyeliminowania wpływu zmian kursów walutowych do wyliczenia danych dotyczących przepływów wykorzystuje się kwartalne informacje wyszczególniające najważniejsze waluty (zob. poniżej).

2.3.3 STRONY TRANSAKcji

41. Strony transakcji ze strefy euro identyfikuje się na podstawie listy monetarnych instytucji finansowych (jeśli należą do tej kategorii) lub na podstawie wytycznych EBC (zgodnych z ESA 95). W obu przypadkach w miesięcznym bilansie monetarnych instytucji finansowych wyróżnia się strony transakcji będące rezydentami tego samego państwa członkowskiego co sprawozdająca MIF oraz strony transakcji będące rezydentami innego kraju strefy euro. Agregaty pieniężne EBC nie obejmują instrumentów pieniężnych w posiadaniu samych MIF (S.121 i S.122 w klasyfikacji ESA 95), w posiadaniu instytucji rządowych szczebla centralnego (S.1311)

i nierezydentów strefy euro, co pozwala na określenie stanu tych instrumentów w sektorze posiadającym pieniąż. Ze względu na dużą wagę, jaką przywiązuje się do poszczególnych sektorów posiadających pieniąż dla celów analizy, monetarne instytucje finansowe przekazują miesięczną klasyfikację zobowiązań z tytułu depozytów w podziale na depozyty sektora instytucji rządowych i samorządowych szczebla innego niż centralny (S.1312, S.1313 i S.1314), przedsiębiorstw (S.11), pozostałych instytucji pośrednictwa finansowego (S.123, w tym pomocniczych instytucji finansowych, S.124), instytucji ubezpieczeniowych i funduszy emerytalnych (S.125) oraz gospodarstw domowych (S.14, w tym instytucji niekomercyjnych obsługujących gospodarstwa domowe, S.15). Kredyty i pożyczki monetarnych instytucji finansowych wykazywane są w podziale na udzielone instytucjom rządowym i samorządowym oraz udzielone pozostałym sektorom wymienionym powyżej, w dalszym podziale na kredyty i pożyczki na cele konsumpcyjne, na cele mieszkaniowe i pozostałe kredyty. Wymóg tak szczegółowej klasyfikacji stron transakcji w statystyce miesięcznej, w połączeniu z podziałem według terminów zapadalności i według walut (tam, gdzie ma zastosowanie) został wprowadzony na mocy rozporządzenia EBC/2001/13. W przypadku depozytów z terminem powyżej dwóch lat i depozytów z terminem wypowiedzenia powyżej dwóch lat oraz w przypadku operacji z przyrzeczeniem odkupu wyodrębnia się również – dla celów wyliczenia rezerwy obowiązkowej – zobowiązania wobec instytucji kredytowych, wobec pozostałych MIF oraz wobec instytucji rządowych szczebla centralnego.

2.3.4 POWIĄZANIE KLASYFIKACJI WEDŁUG KATEGORII INSTRUMENTÓW I TERMINÓW ZAPADALNOŚCI Z KLASYFIKACJĄ WEDŁUG WALUT I STRON TRANSAKcji

42. Dla celów zestawienia statystyki monetarnej strefy euro oraz wyliczenia podstawy rezerwy obowiązkowej niezbędne jest dla niektórych danych miesięcznych powiązanie klasyfikacji według kategorii

instrumentu, terminu zapadalności, waluty i strony transakcji. Najbardziej szczegółowe dane są potrzebne odnośnie stron transakcji należących do sektora posiadającego pieniąż. Klasyfikacja transakcji z pozostałymi MIF jest potrzebna jedynie do celów eliminacji sald wzajemnych monetarnych instytucji finansowych oraz dla celów wyliczenia podstawy rezerwy obowiązkowej. Również dla potrzeb wyliczenia podstawy rezerwy obowiązkowej konieczne jest wyodrębnienie pozycji wobec nierezydentów strefy euro dla depozytów z terminem powyżej dwóch lat, depozytów z terminem wypowiedzenia powyżej dwóch lat oraz operacji z przyrzeczeniem odkupu. Natomiast dla celów bilansu płatniczego potrzebne jest wyodrębnienie depozytów nierezydentów strefy euro z terminem do jednego roku.

2.3.5 OBRÓT FINANSOWYMI INSTRUMENTAMI POCHODNYMI

43. Finansowy instrument pochodny jest to instrument finansowy powiązany z innym instrumentem finansowym, indeksem lub towarem, pozwalający na obrót na rynkach finansowych specyficznymi czynnikami ryzyka (np. ryzykiem zmiany stóp procentowych, kursów walutowych, cen czy sytuacji kredytowej). ESA 95 wymaga wykazywania pozycji zajmowanych w finansowych instrumentach pochodnych, o ile mają one wartość rynkową lub o ile można je skompensować na rynku, tzn. jeśli strona transakcji może odwrócić operację poprzez zawarcie umowy o przeciwstawnych skutkach. Bieżąca cena rynkowa instrumentu pochodnego jest miarą wyceny należności jednej ze stron transakcji wobec drugiej. Ta właśnie wartość jest ujmowana w statystyce bilansowej sektora MIF, jeśli jedną ze stron transakcji jest monetarna instytucja finansowa. Nie ma przy tym znaczenia, czy w okresie trwania transakcji należność przechodzi z jednej strony umowy na drugą, ani też czy cena rynkowa wynosi zero (jak ma to miejsce w momencie rozpoczęcia kontraktu swapowego lub gdy wysokość zmiennej marży jest korygowana na bieżąco). Instrumenty pochodne są więc wykazywane

w bilansie sektora MIF w ujęciu brutto według wartości rynkowej, chyba że krajowe przepisy w zakresie rachunkowości wymagają ujmowania ich pozabilansowo. Instrumenty pochodne zaliczane są do kategorii „pozostałe aktywa”, jeśli mają dodatnią wartość dla sprawozdającej monetarnej instytucji finansowej lub do kategorii „pozostałe pasywa”, jeśli mają wartość ujemną, bez wykazywania dodatkowych informacji szczegółowych. O ile instrumenty pochodne odzwierciedlają pozycje nierezydentów wobec strefy euro, są również ujmowane w bilansie płatniczym i międzynarodowej pozycji inwestycyjnej (zob. rozdz. 6 poniżej).

44. Dla celów statystycznych instrumenty pochodne są wykazywane jako instrumenty finansowe odrębne od instrumentu bazowego, z którym są powiązane. W związku z tym stan instrumentów pochodnych w bilansie sektora MIF nie pokazuje bazowego instrumentu finansowego ani też nie wykazuje wartości nominalnej, na jaką opiewa umowa. EBC uzyskuje informacje na ten temat głównie z okresowych badań ankietowych dotyczących obrotu instrumentami pochodnymi prowadzonych przez Bank Rozrachunków Międzynarodowych.

2.3.6 STATYSTYKA TRANSAKCI

45. Monetarne instytucje finansowe przekazują dane o depozytach i kredytach według wartości nominalnej (wymóg ten został jednoznacznie sprecyzowany w rozporządzeniu EBC/2004/21, zmieniającym rozporządzenie EBC/2001/13, choć nie dotyczy on skupionych wierzytelności ani kredytów i pożyczek, na które monetarna instytucja finansowa utworzyła rezerwy). Wartość nominalna pozycji wyrażonych w euro nie podlega zmianom z tytułu różnic kursowych. W pozostałych przypadkach zmiany stanów bilansowych uwzględniać będą wpływ nie tylko transakcji, ale również różnic kursowych i reklasyfikacji. EBC dąży do wyodrębnienia faktycznych transakcji dokonanych w ciągu miesiąca poprzez rozpoznanie i wyłączenie skutków aktualizacji wyceny i reklasyfikacji, a następnie oblicza stopy wzrostu pozycji

bilansu MIF, agregatów pieniężnych i niektórych czynników kreacji na podstawie faktycznych transakcji. Dokładny opis tej procedury przedstawiają uwagi metodyczne w części statystycznej Biuletynu Miesięcznego EBC. Korekty te odpowiadają „innym [niż wynikające z transakcji] zmianom stanu aktywów i pasywów” w systemie rachunków narodowych z 1993 r. (ang. *System of National Accounts – SNA 93*) oraz w systemie ESA 95; skorygowane przepływy, na podstawie których oblicza się stopy wzrostu odpowiadają „transakcjom” w systemach SNA 93 i ESA 95. Innowacją wprowadzoną rozporządzeniem EBC/2001/13 jest nałożony na podmioty sprawozdające obowiązek przekazywania pewnych danych dotyczących zmian z tytułu aktualizacji wyceny, pozwalających na dokładniejsze wyliczenie przepływów; wcześniej EBC opierał się na danych szacunkowych z krajowych banków centralnych. Dzięki temu oprócz informacji o stanach aktywów i pasywów, miesięczny bilans skonsolidowany podaje informacje o zmianach wynikających z aktualizacji wyceny i niektórych innych korekt (np. spisania kredytów i pożyczek w ciężar rezerw). Wytyczne EBC/2003/2 (załącznik 12) nakładają na krajowe banki centralne wymóg udostępniania wszelkich posiadanych informacji o sekurytyzacji kredytów i pożyczek oraz innych sposobach przekazania kredytów MIF na rzecz osób trzecich.

2.3.7 TERMINY PRZEKAZYWANIA DANYCH

46. EBC otrzymuje z krajowych banków centralnych strefy euro zagregowane bilanse miesięczne obejmujące pozycje MIF w poszczególnych państwach członkowskich w terminie do końca dnia pracy piętnastego dnia roboczego po zakończeniu miesiąca, którego dane dotyczą. Krajowe banki centralne organizują odbiór danych od podmiotów sprawozdających w taki sposób, by zdążyć na ten termin. Agregaty dla strefy euro (w tym miesięczne agregaty pieniężne sporządzane na podstawie bilansu MIF) są przekazywane elektronicznie serwisom informacyjnym dziewiętnastego dnia roboczego po zakończeniu miesiąca, którego dane dotyczą.

2.4 KWARTALNA STATYSTYKA BILANSOWA

47. Pewne dane nie są wprawdzie niezbędne dla zestawienia agregatów monetarnych strefy euro, ale są potrzebne do dalszej analizy sytuacji pieniężnej lub do innych celów statystycznych, np. zestawienia rachunków finansowych. Potrzeby te zaspokajają bilanse kwartalne.

48. Analityczne dane kwartalne podaje się jedynie dla najważniejszych pozycji bilansu zagregowanego. EBC dopuszcza pewną elastyczność w kwestii poziomu szczegółowości danych kwartalnych, jeśli wielkość agregatów wskazuje, że ich komponenty nie są istotne.

2.4.1 PODZIAŁ KREDYTÓW I POŻYCZEK W STREFIE EURO WEDŁUG TERMINÓW ZAPADALNOŚCI I SEKTORÓW

49. Aby zapewnić kwartalną informację na temat struktury zapadalności należności MIF (kredyty i pożyczki oraz papiery wartościowe), kredyty i pożyczki udzielone sektorowi instytucji rządowych i samorządowych innych niż szczebla centralnego przedstawiane są w podziale według terminów pierwotnych do 1 roku i 5 lat, natomiast portfel papierów wartościowych wyemitowanych przez te instytucje – według terminów pierwotnych do i powyżej 1 roku. Obie pozycje podzielone są dodatkowo na podsektory sektora instytucji rządowych i samorządowych innych niż szczebla centralnego. Dłużne papiery wartościowe wyemitowane przez pośredników finansowych spoza sektora MIF oraz przedsiębiorstwa wykazuje się w podziale na podsektory i terminy pierwotne (do 1 roku i powyżej jednego roku). Emitenci akcji i innych papierów wartościowych z prawem do kapitału w portfelu MIF prezentowani są w podziale na przedsiębiorstwa (S.11), pozostałe instytucje pośrednictwa finansowego (S.123, w tym pomocnicze instytucje finansowe, S.124), instytucje ubezpieczeniowe i fundusze emerytalne (S.125). Monetarne instytucje finansowe przekazują również kwartalne dane dotyczące kredytów i pożyczek

udzielonych instytucjom rządowym szczebla centralnego oraz portfela dłużnych papierów wartościowych wyemitowanych przez te instytucje, bez szczegółowego podziału (w statystyce miesięcznej kredyty i pożyczki MIF dla instytucji rządowych szczebla centralnego nie są wyodrębnione w ramach sektora instytucji rządowych i samorządowych).

2.4.2 KWARTALNY PODZIAŁ ZOBOWIĄZAŃ STREFY EURO WEDŁUG SEKTORÓW

50. Zobowiązania depozytowe wobec instytucji rządowych i samorządowych innych niż instytucje szczebla centralnego wykazywane są według podsektorów (tj. instytucje rządowe i samorządowe szczebla regionalnego. S.1312; instytucje samorządowe, S.1313 i fundusze ubezpieczeń społecznych, S.1314).

2.4.3 STRUKTURA GEOGRAFICZNA TRANSAKCYJ Z REZYDENTAMI PAŃSTW CZŁONKOWSKICH UE

51. W odniesieniu do depozytów, kredytów oraz papierów wartościowych (do których należą dłużne papiery wartościowe, jednostki funduszy rynku pieniężnego, akcje i inne papiery wartościowe z prawem do kapitału), monetarne instytucje finansowe przedstawiają kwartalne zestawienie według kraju kontrahenta (w przypadku dłużnych papierów wartościowych – kraju emitenta). Depozyty, kredyty i dłużne papiery wartościowe dzieli się dodatkowo według strony transakcji (MIF, instytucje inne niż MIF). Rozporządzenie EBC/2003/10 wprowadziło zmiany do rozporządzenia EBC/2001/13 w celu uwzględnienia w strukturze geograficznej dziesięciu nowych państw członkowskich w przypadkach, gdy operacje prowadzone z nimi przez monetarne instytucje finansowe strefy euro mają istotną wartość.

2.4.4 STRUKTURA WALUTOWA

52. Niektóre podziały pozycji sektora MIF według walut są wymagane dla wyliczenia korekt do statystyki transakcji związanych ze zmianami kursów walut. Główne pozycje bilansu przedstawia się w podziale na waluty

nieuczestniczących państw członkowskich i główne waluty międzynarodowe (dolar amerykański, jen japoński i frank szwajcarski). Rozporządzenie EBC/2003/10 wprowadziło zmiany do rozporządzenia EBC/2001/13 w celu uwzględnienia walut dziesięciu nowych państw członkowskich w przypadkach, gdy operacje prowadzone z nimi przez monetarne instytucje finansowe strefy euro mają istotną wartość. Ostatnie kwartalne informacje o strukturze walutowej wykorzystuje się przy sporządzaniu statystyki miesięcznej, do momentu udostępnienia kolejnych danych kwartalnych.

2.4.5 PODZIAŁ SEKTOROWY OPERACJI Z PARTNERAMI SPOZA STREFY EURO

53. W odniesieniu do pozycji wobec stron transakcji spoza strefy euro (tj. innych państw członkowskich UE i krajów reszty świata), wymaga się ograniczonego podziału sektorowego na banki (lub MIF w państwach członkowskich UE spoza strefy euro) oraz instytucje inne niż banki, przy czym te ostatnie dzieli się na instytucje rządowe i samorządowe oraz pozostałe sektory. Do krajów, w których nie obowiązuje system ESA 95, należy stosować klasyfikację sektorową zgodną z SNA 93. Dane te wymagane są głównie dla celów bilansu płatniczego.

2.4.6 TERMINY PRZEKAZYWANIA DANYCH

54. Statystyka kwartalna przekazywana jest do EBC przez krajowe banki centralne do końca dwudziestego ósmego dnia roboczego po zakończeniu kwartału, którego dane dotyczą. KBC ustalają terminy uzyskania danych od podmiotów sprawozdających w taki sposób, aby dotrzymać tego terminu. Dane kwartalne publikowane są w Biuletynie Miesięcznym EBC.

2.4.7 STATYSTYKA TRANSAKcji DLA SZEREGÓW KWARTALNYCH

55. Poza wymienionymi powyżej informacjami o strukturze walutowej, z częstotliwością miesięczną przekazuje się lub w inny sposób udostępnia informacje potrzebne do wyliczenia ze stanów transakcji oraz stóp wzrostu. W przypadku, gdy bardziej szczegółowy

podział pozycji bilansowych przekazywany jest tylko kwartalnie, transakcje i stopy wzrostu wylicza się na podstawie korekt obliczonych w oparciu o bardziej zagregowane dane miesięczne.

2.5 PIENIĄDZ I CZYNNIKI JEGO KREACJI

56. Korzystając z danych bilansowych sektora MIF i danych uzupełniających dostarczanych przez krajowe banki centralne zgodnie z wytycznymi EBC/2003/2 (z późniejszymi zmianami), EBC zestawia miesięczną statystykę agregatów pieniężnych i czynników kreacji pieniądza. Obok pozycji wyrażonych w euro uwzględnia się również pozycje walutowe. Agregaty pieniężne obejmują określone zobowiązania sektora MIF i niektórych instytucji rządowych szczebla centralnego wobec rezydentów strefy euro, z wyłączeniem władz centralnych i sektora MIF. Agregat M1 obejmuje gotówkę w obiegu i depozyty bieżące, agregat M2 jest sumą agregatu M1, depozytów terminowych do dwóch lat i depozytów z terminem wypowiedzenia do trzech miesięcy, zaś agregat M3 obejmuje agregat M2, operacje z przyrzeczeniem odkupu (jeśli stanowią zobowiązanie bilansowe MIF), jednostki funduszy rynku pieniężnego i dłużne papiery wartościowe, w tym papiery rynku pieniężnego wyemitowane przez monetarne instytucje finansowe z terminem pierwotnym do dwóch lat. Przedziały terminowe określa się w oparciu o terminy pierwotne. Depozyty prezentowane są również w podziale według sektorów. Czynniki kreacji M3 są pozostałe komponenty bilansu skonsolidowanego sektora MIF, uporządkowane w sposób ułatwiający analizę. Do głównych czynników kreacji należą kredyty sektora MIF dla instytucji rządowych szczebla centralnego i innych rezydentów strefy euro, aktywa zagraniczne netto sektora MFI oraz jego długoterminowe zobowiązania finansowe (niepieniężne). Przy niezmienności wszystkich pozostałych pozycji, wzrost kredytów i pożyczek oraz aktywów zagranicznych netto powoduje wzrost agregatu M3, natomiast wzrost zobowiązań

niepieniężnych powoduje spadek M3. Jak wspomniano powyżej, EBC wylicza stopę wzrostu agregatów pieniężnych i czynników kreacji w oparciu o skorygowane transakcje, które uwzględniają zmiany klasyfikacji i wyceny, a nie na podstawie stanów. Szacunki głównych agregatów pieniężnych dostępne są od 1980 r., a szacunki kredytów i pożyczek udzielonych przez MIF – od 1983 r.

2.6 STOPY PROCENTOWE W SEKTORZE MIF

57. Polityka pieniężna EBC wpływa na zachowania podmiotów gospodarczych w strefie euro, częściowo przez zmiany stóp procentowych w sektorze MIF. Zmiany te wpływają na koszt zadłużenia i rentowność oprocentowanych komponentów pieniądza, a tym samym na ilość pieniądza, którą podmioty skłonne są utrzymywać oraz jego strukturę. Biorąc pod uwagę znaczenie sektora MIF w pośrednictwie finansowym w strefie euro, bankowe stopy procentowe mają istotny wpływ na dochody i wydatki sektorów niefinansowych. Wpływ na stabilność finansową i strukturalne zagadnienia bankowe ma również różnica pomiędzy oprocentowaniem kredytów zaciąganych i udzielanych.

58. EBC sporządzał wcześniej statystkę stóp procentowych płaconych i naliczanych przez banki na podstawie generalnie porównywalnych, ale niezharmonizowanych danych dotyczących dziesięciu kategorii depozytów i kredytów, dostarczanych przez krajowe banki centralne z istniejących źródeł krajowych.

59. Rozporządzenie EBC/2001/18 wymaga obecnie, aby instytucje kredytowe i niektóre inne monetarne instytucje finansowe (z wyłączeniem banków centralnych i funduszy rynku pieniężnego) z częstotliwością miesięczną dostarczały informacji o stopach procentowych płaconych i naliczanych w 45 kategoriach instrumentów – 31 dotyczących nowych umów i 14 obejmujących wszystkie umowy. Mimo pewnego stopnia stałości

(niezmienności) miesięczne dane dotyczące wszystkich umów są konieczne, ponieważ stopy procentowe dla nowych umów nie uwzględniają zmian oprocentowania wszystkich zawartych dotychczas umów o zmiennym oprocentowaniu. Dane dotyczą transakcji w euro z gospodarstwami domowymi (S.14, w tym instytucje niekomercyjne działające na rzecz gospodarstw domowych – S.15 w systemie ESA 95) i przedsiębiorstwami (S.11), które są rezydentami strefy euro. W uzasadnionych przypadkach oprocentowanie transakcji z tymi sektorami podaje się oddzielnie. Kategorie instrumentów dotyczą pozycji z bilansu MIF i w związku z tym są jasno zdefiniowane.

60. Dla każdej z tych kategorii instytucje kredytowe podają stopę procentową uzgodnioną z gospodarstwem domowym lub przedsiębiorstwem podaną jako procent w skali roku. Powinna ona obejmować wszystkie płatności z tytułu oprocentowania depozytów oraz odsetek od kredytów i pożyczek, z wyłączeniem wszelkich innych opłat. Dla celów monitorowania innych niż odsetki opłat od kredytów i pożyczek na cele konsumpcyjne oraz kredytów dla gospodarstw domowych na cele mieszkaniowe, dodatkowo gromadzi się informacje o rocznej stopie opłat, zgodnie z definicją w przepisach wspólnotowych dotyczących kredytu na cele konsumpcyjne. Opłaty inne niż odsetki mają znaczenie dla rachunków narodowych, jak również dla sytuacji na rynku bankowym.

61. Dane bilansowe wykorzystuje się do określania wag stóp procentowych dla wszystkich umów. Stopy procentowe dla nowych umów agreguje się stosując jako wagi przekazane w tym celu informacje o wartości nowych umów. Jeśli chodzi o depozyty bieżące, depozyty z terminem wypowiedzenia i kredyty w rachunku bieżącym, „nowe umowy” obejmują istniejące umowy, w odniesieniu do których oprocentowanie może w każdej chwili ulec zmianie. Oprocentowanie wszystkich umów mogą stanowić stopy zapłacone lub naliczone pod koniec miesiąca lub stopy

wyliczone przez podzielenie odsetek naliczonych w ciągu miesiąca przez średni stan depozytów lub kredytów i pożyczek w danym miesiącu.

62. Zgodnie z rozporządzeniem EBC/2001/18 krajowe banki centralne mogą podjąć decyzję o gromadzeniu danych dotyczących stóp procentowych od wybranych instytucji kredytowych. Nie dopuszcza się jednak całkowitego wyłączenia małych instytucji kredytowych, tak jak w przypadku danych bilansowych sektora MIF, ponieważ w pewnych dziedzinach działalności małe instytucje mogą mieć duże znaczenie.

63. Celem zestawiania powyższych danych jest umożliwienie – w jak najszerszym zakresie – analizy statystycznej danych bilansowych sektora MIF, agregatów monetarnych i stóp procentowych sektora MIF w ramach przygotowania do pierwszego w miesiącu spotkania Rady Prezesów. Aby uniknąć nadmiernego obciążenia podmiotów sprawozdających i krajowych banków centralnych, rozporządzenie wymaga od instytucji kredytowych przesyłania danych dotyczących stóp procentowych do krajowych banków centralnych, tak aby mogły one przekazać EBC krajowe dane zagregowane do dziewiętnastego dnia roboczego po zakończeniu miesiąca, którego dotyczą. Dane dotyczące stóp procentowych publikowane są w formie komunikatów prasowych, w terminie około sześciu tygodni po zakończeniu miesiąca, którego dotyczą. Dane miesięczne opracowane zgodnie z rozporządzeniem EBC/2001/18 dostępne są od początku 2003 r.

2.7 MAKROOSTROŻNOŚCIOWE I STRUKTURALNE WSKAŹNIKI FINANSOWE

64. Zgodnie z art. 3.3 Statutu, ESBC zobowiązany jest do wspierania stabilności systemu finansowego. Z zadaniem tym wiąże się kwestia zmian strukturalnych w sektorze bankowym i generalnie w sektorze finansowym, która jest przedmiotem

szczególnego zainteresowania EBC. Do głównych źródeł danych dla tych celów należą statystyka pieniężna i bankowa (statystyczne dane bilansowe sektora MIF i dane dotyczące stóp procentowych). Wykorzystuje się również – jeśli są dostępne – zagregowane dane dostarczane przez krajowe organy nadzoru (dane ze skonsolidowanego rachunku zysków i strat, dane o wypłacalności itp.) oraz wyniki badania akcji kredytowej banków, prowadzonego przez EBC, które obejmuje pytania dotyczące warunków kredytowania. Ponieważ na stabilność finansową wpływają liczne czynniki, przydatne mogą być także statystyka rynku papierów wartościowych, rachunki finansowe – w szczególności informacje bilansowe – dane bilansu płatniczego i bardziej ogólne statystyki gospodarcze. Jeśli w danym państwie członkowskim obserwuje się istotną różnicę pomiędzy całym sektorem MIF a podsektorem instytucji kredytowych, dla celów makroostrożnościowych gromadzi się określone dane bilansowe wyłącznie od instytucji kredytowych. Załączniki 5 i 6 wytycznych EBC/2003/2 (z późniejszymi zmianami wprowadzonymi na mocy wytycznych EBC/2005/4), dotyczą danych z bilansów instytucji kredytowych dla celów analizy makroostrożnościowej, a także danych rocznych wymaganych do analizy zmian strukturalnych (obejmujących łącznie 29 szeregów, z których nie wszystkie dotyczą MIF).

65. Dane bilansowe sektora MIF (w szczególności dane dotyczące transakcji MIF wyrażonych w euro z podmiotami, niebędącymi rezydentami strefy euro) ułatwiają również monitorowanie przez EBC międzynarodowej roli euro. Dane statystyczne związane z międzynarodową rolą euro omówiono w rozdziale 8 poniżej.

3 POZOSTAŁE STATYSTYKI INSTYTUCJI POŚREDNICTWA FINANSOWEGO

66. Poza bilansem skonsolidowanym sektora MIF i danymi statystycznymi uzyskanymi na jego podstawie, istotne znaczenie dla celów polityki pieniężnej mają różne inne dane statystyczne dotyczące pośrednictwa finansowego.

3.1 NIEMONETARNE INSTYTUCJE POŚREDNICTWA FINANSOWEGO Z WYJĄTKIEM INSTYTUCJI UBEZPIECZENIOWYCH I FUNDUSZY EMERYTALNYCH

67. Podsektor „pozostałych” (niemonetarnych) instytucji pośrednictwa finansowego obejmuje instytucje finansowe, które zajmują się głównie pośrednictwem finansowym, ale nie spełniają wymogów definicji monetarnej instytucji finansowej, oraz nie są instytucjami ubezpieczeniowymi ani funduszami emerytalnymi. W systemie ESA 95 tworzą one podsektor S.123.

68. Dane dotyczące pozostałych instytucji pośrednictwa finansowego wraz ze statystyką MIF są niezbędne dla pełnego opisanego pośrednictwa finansowego w strefie euro. W innym przypadku przeniesienie aktywów i pasywów z sektora MIF do sektora pozostałych instytucji pośrednictwa finansowego mogłoby spowodować utratę pewnych danych. EBC musi również monitorować pozostałe instytucje pośrednictwa finansowego dla celów prowadzenia listy MIF, ponieważ – zgodnie z rozporządzeniem EBC/2001/12 załącznik I, część 1.1 – innowacje finansowe mogą oddziaływać na właściwości instrumentów finansowych i zachęcać instytucje finansowe do zmiany istoty ich działalności gospodarczej, skłaniając je do emitowania instrumentów stanowiących bliskie substytuty depozytów.

69. EBC obecnie zestawia agregaty dla strefy euro na podstawie danych kwartalnych dostarczanych przez krajowe banki centralne

z dostępnych źródeł krajowych. Uznając, że dane te nie zawsze są zgodne z obowiązującymi definicjami, załącznik 18 wytycznych EBC/2003/2 (z późniejszymi zmianami wprowadzonymi wytycznymi EBC/2005/4) określa takie definicje i specyfikacje dla celów bilansowych z mniej szczegółowym podziałem bilansu według instrumentów, terminów, kryterium rezydencji i sektora. Wytyczne uznają za priorytetowe dane dotyczące funduszy inwestycyjnych innych niż fundusze rynku pieniężnego, które należą do sektora MIF (ponieważ stanowią one największą grupę instytucji pośrednictwa finansowego pod względem wielkości bilansu), jednostek prowadzących obrót papierami wartościowymi i instrumentami pochodnymi oraz finansowych przedsiębiorstw kredytowych. Jeśli chodzi o ostatnią grupę, to kredyty udzielone gospodarstwom domowym w późniejszym terminie zostaną podzielone na kredyty na cele mieszkaniowe oraz kredyty na cele konsumpcyjne. Ponieważ takie rozróżnienie wprowadzono już w miesięcznej statystyce sektora MIF, obszerniejsze informacje o działalności pozostałych instytucji pośrednictwa finansowego umożliwią pełniejsze oszacowanie wielkości kredytów na cele mieszkaniowe w strefie euro. EBC już publikuje kwartalne zagregowane dane bilansowe dla funduszy inwestycyjnych (innych niż fundusze rynku pieniężnego) w strefie euro, z podziałem aktywów na rodzaje funduszy (tj. akcji, obligacji, mieszane i nieruchomości), a także na fundusze otwarte i zamknięte. Trwają prace nad opracowaniem rozporządzenia EBC w sprawie statystyki pozostałych instytucji pośrednictwa finansowego.

3.2 INSTYTUCJE UBEZPIECZENIOWE I FUNDUSZE EMERYTALNE

70. W przeciwieństwie do omówionych powyżej MIF i pozostałych instytucji pośrednictwa finansowego, instytucje ubezpieczeniowe i fundusze emerytalne (S.125 w ESA 95) nie zostały wskazane w art. 2 rozporządzenia Rady (WE) nr 2533/98 jako

część bazowej populacji, od której EBC może wymagać przekazywania danych. Ze względu na znaczenie tych instytucji dla działalności finansowej w strefie euro, krajowe banki centralne przekazują jednak do EBC pozyskane ze źródeł krajowych dane kwartalne dotyczące głównych pozycji aktywów i pasywów tych instytucji, zgodnie z wymogami wytycznych EBC/2002/7. Wytyczne te omówiono dokładniej w rozdziale 11 dotyczącym rachunków sektorów instytucjonalnych strefy euro.

4 STATYSTYKA STÓP PROCENTOWYCH (INNYCH NIŻ W SEKTORZE MIF)

71. Poza stopami procentowymi płaconymi i naliczanymi przez monetarne instytucje finansowe (zob. rozdz. 2.6), dla celów monitorowania wpływu stóp procentowych EBC i ich zmian na gospodarkę potrzebne są dane o innych stopach procentowych dla wielu instrumentów finansowych. Szczególnie znaczenie w Unii Europejskiej ma oprocentowanie (czyli rentowność) długoterminowych obligacji skarbowych, ponieważ zgodnie z Traktatem o Unii Europejskiej stanowi ono kryterium konwergencji służące ocenie gotowości państw członkowskich do przyjęcia euro. Chociaż danych statystycznych dotyczących konwergencji dostarcza Komisja (zgodnie z art. 5 Protokołu w sprawie kryteriów konwergencji), Europejski Instytut Walutowy, a następnie EBC, pomogły Komisji w wyborze porównywalnych długoterminowych stóp procentowych objętych monitorowaniem, które to dane obecnie EBC gromadzi i zestawia.

72. Pomijając omówione wcześniej stopy procentowe w sektorze MIF, pozostałe stopy można podzielić nad dwie kategorie: ustalone przez Radę Prezesów EBC (stopy naliczane lub płacone przez Eurosystem w operacjach rynkowych) oraz stopy rynku pieniężnego i stopy innych zbywalnych papierów wartościowych.

73. Do pierwszej kategorii należą stopy oferowane przez Eurosystem od depozytów w banku centralnym na koniec dnia dostępnych dla kontrahentów, a także stopy naliczane przez Eurosystem od podstawowych operacji refinansujących i kredytu w banku centralnym.

74. Druga kategoria obejmuje stopy rynku pieniężnego i rentowność zbywalnych papierów wartościowych. Rynki pieniężne w strefie euro są silnie zintegrowane i stosują instrumenty finansowe, które są w dużym stopniu standardowe. EBC zbiera informacje o stopach procentowych bardzo często, głównie z serwisów agencyjnych. Dane dotyczące stóp i rentowności zbywalnych papierów wartościowych są również dostępne bezpośrednio ze źródeł rynkowych. EBC tworzy udoskonaloną bazę danych przeznaczoną do gromadzenia takich informacji i umożliwiającą ich lepsze wykorzystanie.

5 STATYSTYKA PAPIERÓW WARTOŚCIOWYCH (W TYM AKCJI)

75. Z wielu powodów ważnym elementem analizy monetarnej i finansowej są informacje na temat wyemitowanych i posiadanych papierów wartościowych. Dla kredytobiorców emisja papierów wartościowych jest alternatywą dla finansowania przez banki. Posiadacze aktywów finansowych mogą postrzegać depozyty bankowe, zbywalne instrumenty emitowane przez banki (zaliczane do M3, jeśli wyemitowano je na okres do dwóch lat) oraz inne papiery wartościowe jako substytuty. Statystyka papierów wartościowych stanowi zatem uzupełnienie danych monetarnych i finansowych. Z czasem ewentualne zmiany w strukturze finansowania za pośrednictwem systemu finansowego i rynków papierów wartościowych mogą wpłynąć na mechanizm transmisji polityki pieniężnej. Dane dotyczące wartości wyemitowanych papierów wartościowych obrazują głębokość rynków kapitałowych, natomiast denominowane w euro emisje nierezydentów strefy euro stanowią element

oceny międzynarodowej roli euro. Zagadnienia te mają również wpływ na stabilność finansową.

76. EBC publikuje miesięczną statystykę papierów wartościowych innych niż akcje (dłużnych papierów wartościowych) oraz akcji notowanych. Statystyka dłużnych papierów wartościowych obejmuje papiery denominowane w euro niezależnie od emitenta oraz papiery wyemitowane przez rezydentów strefy euro w euro i innych walutach, w dalszym podziale papierów długoterminowych na instrumenty o oprocentowaniu stałym i zmiennym. W przypadku starszych papierów wartościowych kategoria „w euro” obejmuje instrumenty denominowane w ECU lub w byłych walutach krajowych państw członkowskich strefy euro. W obu przypadkach wykazuje się stany na koniec miesiąca oraz emisje brutto, umorzenia i emisje netto w ciągu miesiąca, w podziale według terminu pierwotnego na kategorie do i powyżej jednego roku (w wyjątkowych przypadkach – do i powyżej dwóch lat). Dłużne papiery wartościowe wyemitowane przez rezydentów strefy euro wykazuje się następnie w podziale na sektory emitenta (tj. MIF, pozostałe instytucje pośrednictwa finansowego, instytucje ubezpieczeniowe i fundusze emerytalne, przedsiębiorstwa, instytucje rządowe szczebla centralnego oraz pozostałe instytucje rządowe i samorządowe. Statystyka wyemitowanych przez rezydentów strefy euro akcji notowanych przedstawia również osobno stany na koniec okresu, emisje brutto i umorzenia, w podobnym podziale sektorowym (w miarę możliwości) jak w przypadku papierów dłużnych.

77. Stany i transakcje dotyczące akcji notowanych wykazuje się według wartości rynkowej, natomiast te dotyczące dłużnych papierów wartościowych – według wartości nominalnej (jest to odstępstwo od wymogów ESA 95). Obligacje dyskontowe o stopie dyskonta powyżej 20% oraz obligacje zerokuponowe wycenia się w momencie emisji

według efektywnej zapłaconej kwoty, a w terminie ich wykupu według wartości nominalnej. Pomędzy tymi okresami wycenia się je zgodnie ze wzorem pozwalającym uwzględnić naliczone odsetki. Pozycje w walutach obcych wycenia się po aktualnym kursie wymiany. Zmiany stanów odzwierciedlają emisje netto, aktualizację wyceny oraz reklasyfikacje i inne zmiany nie wynikające z transakcji. Podobnie jak w przypadku statystyki pieniężnej, EBC wylicza stopy wzrostu dla rynków papierów wartościowych na podstawie danych o transakcjach, bez uwzględniania wpływu wyceny i reklasyfikacji. W przypadkach, gdy pojedyncza transakcja przebiega etapowo przez okres dłuższy niż jeden miesiąc (jak niekiedy ma to miejsce w przypadku fuzji i przejęć), przyjęto praktykę rejestrowania całej transakcji w miesiącu, w którym została zakończona.

78. Jakkolwiek emitenci papierów wartościowych należą do populacji sprawozdawczej zgodnie z art. 2 rozporządzenia Rady (WE) nr 2533/98, EBC w swoich aktach prawnych nie wymaga od nich przekazywania danych. Zgodnie z załącznikiem 19 do wytycznych EBC/2003/2 (z późniejszymi zmianami) danych na temat wyemitowanych przez rezydentów dłużnych papierów wartościowych oraz akcji notowanych dostarczają krajowe banki centralne, w ciągu pięciu tygodni od końca miesiąca, którego te dane dotyczą. Dane dotyczące agregatów dla strefy euro przekazywane są telegraficznie agencjom prasowym w terminie około siedmiu tygodni od końca miesiąca, którego dane dotyczą. Informacje o wyrażonych w euro papierach wartościowych emitowanych przez nierezydentów strefy euro podaje Bank Rozrachunków Międzynarodowych. Wytyczne EBC/2005/13 umożliwią uzyskiwanie pewnych informacji o portfelach papierów wartościowych w podziale według sektorów instytucjonalnych.

79. Ponieważ inwestycje portfelowe i statystyka emisji papierów wartościowych przyciągają dużą uwagę i są kluczowe dla

pewnych dziedzin statystyki (np. rachunków strefy euro), EBC i krajowe banki centralne utworzyły niedawno obszerną, scentralizowaną bazę danych papierów wartościowych. Baza ta czerpie dane z różnych źródeł instytucjonalnych oraz od komercyjnych dostawców. Będzie odgrywać kluczową rolę w procesie tworzenia statystyki emisji papierów wartościowych i inwestycji portfelowych oraz w zestawianiu innych statystyk, w tym statystyki portfeli papierów wartościowych (po ukończeniu dalszych prac). Baza ta ma również wiele zastosowań analitycznych i operacyjnych. Jakość danych chronią procedury opracowane wspólnie przez EBC i krajowe banki centralne, opisane w podręczniku. Wkrótce na ich podstawie zostaną opracowane nowe wytyczne EBC. EBC kontynuuje również prace nad statystyką systemu rozrachunku papierów wartościowych. Dotychczas pewne informacje operacyjne ogłaszane były w kolejnych wydaniach publikacji EBC poświęconej systemom płatniczym i systemom rozrachunku papierów wartościowych w Unii Europejskiej (*Payment and securities settlement systems in the European Union*) – zob. akapit 117 poniżej.

6 STATYSTYKA BILANSU PŁATNICZEGO I MIĘDZYNARODOWEJ POZYCJI INWESTYCYJNEJ

6.1 WPROWADZENIE

80. Prowadzenie polityki pieniężnej i operacji walutowych wymaga od EBC zbierania miesięcznych, kwartalnych i rocznych danych niezbędnych do zestawiania bilansu płatniczego i międzynarodowej pozycji inwestycyjnej dla strefy euro. ECB nie korzysta z danych dotyczących transakcji transgranicznych wewnątrz strefy euro, z jednym ważnym wyjątkiem, to jest inwestycji portfelowych i generowanych przez nie dochodów. Statystyki kwartalnego bilansu płatniczego i międzynarodowej pozycji inwestycyjnej na koniec roku zawierają podział geograficzny według kontrahentów

zagranicznych. ECB zestawia również szczegółową statystykę rezerw międzynarodowych oraz płynnych aktywów i pasywów Eurosystemu w walutach obcych według zasad określonych wspólnie przez MFW i BIS, a także dzienny nominalny efektywny kurs wymiany euro (EER) oraz miesięczny i kwartalny realny efektywny kurs wymiany euro.

81. Jakkolwiek podmioty będące rezydentami strefy euro posiadające aktywa i pasywa zagraniczne lub dokonujące transakcji transgranicznych są podmiotami bazowej populacji sprawozdawczej EBC na mocy art. 2 rozporządzenia Rady nr 2533/98, EBC nie wydał rozporządzenia w ich sprawie. W przeciwieństwie do statystyki pieniężnej i bankowej, gdzie podmiotami sprawozdawczymi jest stosunkowo niewielka liczba instytucji finansowych, populacja podmiotów sprawozdawczych statystyki bilansu płatniczego i międzynarodowej pozycji inwestycyjnej obejmuje potencjalnie każdego rezydenta strefy euro posiadającego pozycje zagraniczne lub dokonującego transakcji transgranicznych. Ponadto, podczas gdy systemy sprawozdawczości monetarnych instytucji finansowych w strefie euro są w znacznej mierze ujednoczone, sytuacja jest odmienna w przypadku systemów gromadzenia danych do bilansu płatniczego, co pociąga za sobą trudności w ich weryfikacji i stosowaniu sankcji. Fakt, że do gromadzenia danych na potrzeby statystyki bilansu płatniczego stosowane są różne rozwiązania prawne oraz że Eurostat również gromadzi dane bilansu płatniczego na szczeblu europejskim dodatkowo skomplikowałby kwestię ustanowienia przez EBC przepisów skierowanych bezpośrednio do podmiotów sprawozdawczych. EBC przyjął natomiast wytyczne adresowane do krajowych banków centralnych strefy euro, określające dane statystyczne, które mają one przekazywać EBC oraz tryb i standardy, których należy przy tym przestrzegać, pozostawiając jednak do decyzji KBC sposób zbierania tych danych od podmiotów sprawozdawczych. W tym zakresie

obowiązują obecnie wytyczne EBC/2004/15. Ponieważ w niektórych państwach członkowskich zbieranie danych dla bilansu płatniczego i międzynarodowej pozycji inwestycyjnej nie jest obowiązkiem krajowego banku centralnego, EBC wydał dla właściwych organów zalecenie (EBC/2004/16) identyczne w treści z obowiązującymi wytycznymi. Zalecenie nie jest prawnie wiążące dla instytucji, do których jest adresowane.

82. Zakres i metodologię statystyki bilansu płatniczego i międzynarodowej pozycji inwestycyjnej określają wytyczne ECB/2004/15. Wymogi EBC są w miarę możliwości zgodne ze standardami ustanowionymi w wydanym przez Międzynarodowy Fundusz Walutowy podręczniku zestawiania bilansu płatniczego (ang. *Balance of Payments Manual of the International Monetary Fund*, wydanie piąte), które są spójne z SNA 93 i ESA 95. ECB przyjął jednak pewne propozycje co do harmonizacji agregatów dla Unii Europejskiej i strefy euro do bilansu płatniczego oraz międzynarodowej pozycji inwestycyjnej (np. spójnego stosowania definicji monetarnych instytucji finansowych). Bilans płatniczy i międzynarodowa pozycja inwestycyjna strefy euro odpowiadają zasadniczo transakcjom rezydentów strefy euro z nierezydentami (tj. sektorem „reszta świata”) oraz pozycjom wobec nich w rachunkach strefy euro. W praktyce prezentacja bilansu płatniczego i międzynarodowej pozycji inwestycyjnej, w której kładzie się nacisk na kategorie funkcjonalne (inwestycje bezpośrednie, portfelowe itp.), a nie na sektor strony transakcji będącej rezydentem, nie przekłada się łatwo na rachunki sektorów instytucjonalnych. Istnieje też szereg innych kwestii dotyczących wyceny i zakresu. EBC musiał uwzględnić te kwestie przygotowując się do włączenia bilansu płatniczego i międzynarodowej pozycji inwestycyjnej strefy euro do jej rachunków.

6.2 MIESIĘCZNY BILANS PŁATNICZY

6.2.1 PODZIAŁ WEDŁUG INSTRUMENTÓW I SEKTORÓW

83. Celem miesięcznego bilansu płatniczego jest umożliwienie użytkownikom monitorowania transakcji zagranicznych oddziałujących na sytuację monetarną w strefie euro oraz kurs walutowy. Z tego względu informacje, których EBC wymaga na potrzeby miesięcznej statystyki bilansu płatniczego ograniczają się do szerokich kategorii transakcji rachunku bieżącego i kapitałowego, za wyjątkiem dochodów z inwestycji, gdzie wymagany jest podział na inwestycje bezpośrednie, portfelowe i pozostałe inwestycje. Większego poziomu szczegółowości wymaga rachunek finansowy, w którym mogą pojawiać się większe i różnorodne transakcje wpływające na sytuację monetarną w strefie euro. Inwestycje bezpośrednie (do i ze strefy euro) wykazywane są w podziale na kapitał własny i reinwestowane zyski oraz pozostały kapitał (głównie kredyty inwestorów tzw. *intercompany loans*), a następnie w podziale na sektor MIF (z wyłączeniem banków centralnych) i pozostałe sektory. Inwestycje portfelowe, uwzględniające podział na banki centralne, pozostałe MIF oraz instytucje inne niż MIF, obejmują udziałowe i dłużne papiery wartościowe. Instrumenty pochodne (tylko umowy pomiędzy rezydentami i nierezydentami strefy euro) zestawiane są w ujęciu netto, jako agregat wszystkich pozycji zagranicznych (z uwzględnieniem znaku), w których jedną ze stron są rezydenci strefy euro. Dość znaczna ilość informacji jest natomiast wymagana w stosunku do „pozostałych inwestycji” – głównie zagranicznych transakcji finansowych sektora MIF (z wyłączeniem transakcji zaliczonych do inwestycji bezpośrednich i portfelowych) oraz sektora instytucji rządowych i samorządowych. Kategoria wykazywana jest w podziale na strony transakcji i uwzględnia banki centralne, pozostałe MIF (w podziale według okresów zapadalności), instytucje rządowe

i samorządowe oraz pozostałe sektory (strefy euro). Dwie ostatnie kategorie zawierają też ograniczony podział według instrumentów wyodrębniający gotówkę oraz depozyty w bankach zagranicznych. Miesięczny bilans płatniczy obejmuje również dane dotyczące aktywów rezerwowych.

6.2.2 ZOBOWIĄZANIA Z TYTUŁU INWESTYCJI PORTFELOWYCH

84. Księgowanie zobowiązań z tytułu inwestycji portfelowych (zmiany stanu posiadanych poza strefą euro papierów wartościowych wyemitowanych przez jej rezydentów) nastęrcza poważne trudności praktyczne, ponieważ często zidentyfikowanie posiadacza instrumentów zbywalnych jest niemożliwe. Zobowiązania z tytułu inwestycji portfelowych w rachunku finansowym bilansu płatniczego zestawia się zatem w sposób pośredni. W tym celu wylicza się zmianę stanu posiadanych poza strefą euro papierów wartościowych wyemitowanych przez jej rezydentów (czyli napływ inwestycji netto) jako różnicę pomiędzy całkowitą wartością w obiegu tych papierów wartościowych (lub jej zmiany skorygowane o wycenę) oraz ich zarejestrowanymi zasobami w posiadaniu rezydentów strefy euro, niezależnie od tego, czy jest to rezydent w kraju emitenta czy w innym państwie członkowskim strefy euro. Klasyfikacja tych papierów wartościowych w posiadaniu rezydentów strefy euro według sektora emitenta będzie dostępna od połowy 2006 r., co umożliwi wyliczenie podziału sektorowego zobowiązań strefy euro. Odnośne dochody w rachunku bieżącym oraz wartość zobowiązań z tytułu inwestycji portfelowych w międzynarodowej pozycji inwestycyjnej są zestawiane w podobny sposób. Oczekuje się, że centralna baza danych o papierach wartościowych omówiona w akapicie 79 w znacznym stopniu poprawi statystykę inwestycji portfelowych. Wyczerpujące informacje o poszczególnych papierach wartościowych zamieszczone we wspomnianej bazie danych pozwolą na przyjęcie nowej metody zestawiania inwestycji portfelowych w bilansie płatniczym (i międzynarodowej

pozycji inwestycyjnej, omówionej poniżej). Eurosystem zamierza wprowadzić szczegółową sprawozdawczość transakcji i pozycji dotyczących konkretnych papierów wartościowych (a nie ujmowanie ich zbiorczo) od 2008 r. Pozwoli to na bardziej precyzyjną klasyfikację i wycenę inwestycji portfelowych. Krajowe banki centralne Eurosystemu zamierzają wówczas zarzucić dotychczasową praktykę zestawiania stanów na podstawie sumowania transakcji, na rzecz zestawiania, przynajmniej raz na kwartał, pełnych danych dotyczących stanów.

6.2.3 BILANS PŁATNICZY -UJĘCIE MONETARNE

85. Aby zwiększyć zastosowanie miesięcznej statystyki bilansu płatniczego do analizy monetarnej, została ona powiązana z zagranicznym komponentem czynników kreacji miary pieniądza M3 w strefie euro. Ponieważ zarówno wszystkie pozycje bilansu płatniczego, jak i bilans skonsolidowany sektora MIF muszą się zbilansować, transakcje zagraniczne sektora MIF (w tym Eurosystemu) muszą odpowiadać transakcjom pozostałych sektorów strefy euro (wraz z saldem błędów i opuszczeń bilansu płatniczego), które z kolei powinny równać się zagranicznym czynnikom kreacji pieniądza w statystyce monetarnej. W praktyce, w celu zestawienia wszystkich transakcji zagranicznych sektora MIF potrzebna jest zmiana w zakresie statystyki bilansu płatniczego. Dane pozyskiwane z różnych źródeł nie zostały jeszcze uzgodnione. Dopiero po zapewnieniu ich uzgodnienia możliwe będzie analizowanie udziału transakcji zagranicznych instytucji innych niż MIF strefy euro (w rachunku bieżącym, kapitałowym i finansowym) w łącznej pozycji netto sektora MIF wobec reszty świata. Prezentacja w ujęciu monetarnym wymaga wyodrębnienia w inwestycjach portfelowych i bezpośrednich transakcji monetarnych instytucji finansowych.

6.2.4 HARMONOGRAM PRZEKAZYWANIA DANYCH I ICH DOSTĘPNOŚĆ

86. Miesięczne statystyki bilansu płatniczego przesyłane są do EBC do 30. dnia roboczego po

zakończeniu miesiąca, którego dotyczą. Są one publikowane za pośrednictwem elektronicznych serwisów informacyjnych w siedem do ośmiu tygodni po zakończeniu miesiąca, którego dotyczą. Dane miesięczne są dostępne od stycznia 1997 r.

87. Terminy dostarczania danych statystycznych do miesięcznego bilansu płatniczego, ich zagregowany charakter i przydatność dla celów polityki pieniężnej uzasadniają odejście od wytycznych międzynarodowych w przypadkach, gdy nie sposób tego uniknąć. Ujmowanie danych na bazie transakcji (w tym memoriałowe ujęcie odsetek) w statystykach miesięcznych nie jest obowiązkowe. Państwa członkowskie mogą podawać te dane na bazie płatności. W celu dotrzymania terminów przekazywania danych dopuszcza się dane wstępne lub szacunkowe. Oszacowania mogą wymagać np. reinwestowane zyski z inwestycji bezpośrednich. Dane miesięczne podlegają kwartalnym korektom w świetle pełniejszych danych kwartalnych zgodnych z międzynarodowymi standardami statystycznymi. Najnowsze dane miesięczne mogą więc różnić się od opublikowanych wcześniej.

6.3 KWARTALNY BILANS PŁATNICZY

6.3.1 DALSZE USZCZEGÓLOWIENIE I MEMORIAŁOWE UJĘCIE ODSETEK

88. Kwartalna statystyka bilansu płatniczego dostarcza informacji bardziej szczegółowych niż miesięczna, umożliwiając bardziej wnikliwą analizę transakcji zagranicznych. Rachunek bieżący zawiera bardziej szczegółowe dane o dochodach z inwestycji, zaś w rachunku finansowym podaje się więcej informacji o strukturze inwestycji w podziale na instrumenty i sektory.

89. Zgodnie z systemem SNA 93, podręcznik zestawiania bilansu płatniczego MFW (wydanie piąte) zaleca, by odsetki były ujmowane memoriałowo. Zalecenie to dotyczy rachunku bieżącego (dochody z inwestycji)

oraz odpowiadających im skutków w rachunku finansowym. Wytyczne EBC/2004/15 wymagają memoriałowego ujmowania dochodów z inwestycji jedynie kwartalnie.

6.3.2 STRUKTURA GEOGRAFICZNA

90. Obok większej szczegółowości danych w podziale na instrumenty i zgodności z międzynarodowymi standardami statystycznymi, dane kwartalnego bilansu płatniczego zawierają transakcje zagraniczne rezydentów strefy euro w podziale na kraj, obszar gospodarczy i strony transakcji. Klasyfikacja zawiera oddzielnie Danię, Szwecję i Wielką Brytanię, pozostałe państwa członkowskie UE spoza strefy euro jako osobną grupę, instytucje unijne i inne organy jako kolejną, zaś poza Unią Europejską – osobno Stany Zjednoczone, Japonię, Szwajcarię i Kanadę oraz jako jedną grupę – zagraniczne centra finansowe, organizacje międzynarodowe i wszystkie pozostałe kraje. Za wyjątkiem EBC, który dla celów statystycznych jest zaliczany do monetarnych instytucji finansowych będących rezydentami strefy euro, instytucje unijne (np. Komisja) i inne organy (np. Europejski Bank Inwestycyjny) są zaliczane do nierezydentów strefy euro niezależnie od ich faktycznej lokalizacji. Wymagane podziały, wraz z wykazem instytucji unijnych, zagranicznych centrów finansowych i organizacji międzynarodowych zostały określone w załączniku 2 do wytycznych EBC/2004/15. Podział na instrumenty i sektory, na który nakłada się podział geograficzny jest mniej szczegółowy niż w przypadku pełnej kwartalnej statystyki bilansu płatniczego i jest bliższy raczej statystyce miesięcznej. Podziału geograficznego nie stosuje się do pasywnych inwestycji portfelowych (ponieważ nie pozwala na to sposób ich zestawiania), nie ma też podziału geograficznego dla instrumentów pochodnych oraz aktywów rezerwowych.

6.3.3 HARMONOGRAM PRZEKAZYWANIA DANYCH I ICH DOSTĘPNOŚĆ

91. Szczegółowa statystyka kwartalna bilansu płatniczego wraz z podziałem geograficznym powinna zostać przesłana do EBC w ciągu

trzech miesięcy po zakończeniu kwartału, którego dane dotyczą. Agregaty dla strefy euro ogłaszane są w formie komunikatów prasowych cztery miesiące po zakończeniu kwartału, którego dotyczą. Pełne dane kwartalne są dostępne od początku 1997 r. Kwartalne szacunki rachunku bieżącego dla obszaru obecnej strefy euro są dostępne od 1980 r. Kwartalne dane dotyczące podziału geograficznego są dostępne od początku 2003 r.

6.4 MIĘDZYNARODOWA POZYCJA INWESTYCYJNA

92. EBC od niedawna zestawia międzynarodową pozycję inwestycyjną dla strefy euro na koniec kwartału i publikuje ją wraz ze szczegółowym kwartalnym bilansem płatniczym cztery miesiące od daty, na którą została sporządzona. Na koniec roku podawane są bardziej szczegółowe dane. Zestawienia te, prezentujące zagraniczne aktywa i pasywa strefy euro, dostarczają informacji o strukturze pozycji finansowej strefy euro wobec reszty świata, stanowiąc uzupełnienie danych bilansu płatniczego na potrzeby polityki pieniężnej i analizy rynku dewizowego. Okresowe dane na temat stanów pozwalają też skontrolować wiarygodność transakcji bilansu płatniczego. Dane kwartalne międzynarodowej pozycji inwestycyjnej opracowano po części z myślą o włączeniu ich do rachunków sektorów instytucjonalnych strefy euro.

6.4.1 PODZIAŁ NA INSTRUMENTY I SEKTORY

93. Wymagany kwartalnie podział międzynarodowej pozycji inwestycyjnej na instrumenty i sektory jest bardzo podobny do podziału w rachunku finansowym kwartalnego bilansu płatniczego, za wyjątkiem instrumentów pochodnych, gdzie osobno ujmuje się pozycje aktywów i pasywów. Dane dla rocznej międzynarodowej pozycji inwestycyjnej są podobne, ale zawierają bardziej szczegółowe informacje o inwestycjach bezpośrednich, w których kapitał w spółkach giełdowych jest wykazywany zarówno w wartości księgowej,

jak i rynkowej (zgodnie z zalecaną praktyką wyceny przy zestawianiu międzynarodowej pozycji inwestycyjnej). Z powodów praktycznych inwestycje bezpośrednie w spółkach inne niż giełdowe są wykazywane tylko w wartości księgowej. Ponieważ jednak przy jej wyliczeniu brane są pod uwagę sprawozdania finansowe zagranicznych spółek zależnych, z zasady powinna ona uwzględniać reinwestowane zyski. Roczna międzynarodowa pozycja inwestycyjna jest publikowana wraz z podziałem geograficznym zagranicznych aktywów i pasywów strefy euro, który obejmuje podział według instrumentów i sektorów nieco mniej szczegółowy niż roczna (a nawet kwartalna) międzynarodowa pozycja inwestycyjna, ale zasadniczo zawiera ten sam podział według stron transakcji co towarzyszący jej kwartalny bilans płatniczy. Podobnie jak w przypadku bilansu płatniczego, klasyfikacja finansowych instrumentów pochodnych i aktywów rezerwowych w międzynarodowej pozycji inwestycyjnej nie uwzględnia struktury geograficznej. Na podstawie informacji dostępnych ze źródeł EBC nie da się skonstruować podziału geograficznego pasywów z tytułu inwestycji portfelowych. EBC wykorzystuje zatem odpowiednie dane ze zintegrowanego badania inwestycji portfelowych (ang. *Coordinated Portfolio Investment Survey*) prowadzonych przez MFW i innych badań tej instytucji, których wyniki publikowane są w terminie późniejszym niż dane rocznej międzynarodowej pozycji inwestycyjnej zestawianej przez EBC.

94. Międzynarodowa pozycja inwestycyjna strefy euro bazuje na standardowych komponentach zdefiniowanych w podręczniku zestawiania bilansu płatniczego MFW (wydanie piąte). Ich koncepcje i definicje są zgodne ze stosowanymi na potrzeby bilansu płatniczego. W akapicie 84 powyżej opisano nową, ulepszoną metodę zestawiania pozycji inwestycji portfelowych, z uwzględnieniem pełnych kwartalnych danych na temat stanów.

6.4.2 HARMONOGRAM PRZEKAZYWANIA DANYCH I ICH DOSTĘPNOŚĆ

95. Kwartalne dane dotyczące międzynarodowej pozycji inwestycyjnej są przekazywane do EBC w ciągu trzech miesięcy od zakończenia kwartału, którego dotyczą (tj. w takich samych terminach jak dane kwartalnego bilansu płatniczego). Roczne dane dotyczące międzynarodowej pozycji inwestycyjnej wraz z podziałem geograficznym są dostępne dziewięć miesięcy po zakończeniu roku, którego dotyczą. Zestawienia międzynarodowej pozycji inwestycyjnej strefy euro na koniec roku są dostępne od 1997 r.; dane za lata 1997-98 są dostępne jedynie w ujęciu netto (tj. przedstawiają wartości netto aktywów i pasywów w każdej z kategorii, a nie osobno wartości aktywów i pasywów), ponieważ początkowo państwa członkowskie nie były w stanie wyodrębnić w ramach aktywów i pasywów zagranicznych pozycji wobec krajów strefy euro i pozycji wobec reszty świata. Struktura geograficzna na koniec roku jest dostępna od 2002 r.

7 REZERWY MIĘDZYNARODOWE EUROSYSTEMU

7.1 AKTYWA REZERWOWE W BILANSIE PŁATNICZYM I MIĘDZYNARODOWEJ POZYCJI INWESTYCYJNEJ

96. Aktywa rezerwowe strefy euro definiuje się jako należności EBC i krajowych banków centralnych Eurosystemu, w walutach innych niż euro, od nierezydentów strefy euro, które charakteryzują się wysoką płynnością, zbywalnością (na rynku) i wiarygodnością kredytową. Obok należności w walutach obcych obejmują one złoto, specjalne prawa ciągnięcia (SDR) i pozycję rezerwową w MFW. Aktywa rezerwowe zestawia się na bazie brutto (bez wyłączenia zobowiązań dotyczących rezerw), za wyjątkiem stanowiących niewielki składnik finansowych instrumentów pochodnych, które są uwzględniane w ujęciu netto.

97. Zmianę stanu aktywów rezerwowych w wyniku transakcji (tj. z wyłączeniem skutków aktualizacji wyceny i wszelkich innych nietransakcyjnych zmian wpływających na ich kwotę) ujmuje się jako pojedynczą kwotę w rachunku finansowym bilansu płatniczego strefy euro. Informacje o stanach głównych składników aktywów rezerwowych (złota, SDR-ów i należności w walutach obcych w podziale na instrumenty, itp.) są udostępniane na koniec każdego kwartału w międzynarodowej pozycji inwestycyjnej.

7.2 REZERWY MIĘDZYNARODOWE ORAZ PŁYNNE AKTYWA I PASywa W WALUTACH OBCYCH (FORMULARZ MFW I BIS)

98. EBC sporządza również znacznie pełniejsze miesięczne zestawienie rezerw Eurosystemu i wybranych pozycji zgodnie z wymogami dotyczącymi publikacji danych o rezerwach międzynarodowych oraz płynnych aktywach i pasywach w walutach obcych. Aktywa rezerwowe według definicji stosowanej na potrzeby statystyki bilansu płatniczego i międzynarodowej pozycji inwestycyjnej są tylko jedną z informacji wymaganych w tym zestawieniu. Uwzględnia się w nim również inne aktywa w walutach obcych. Mogą to być wierzycelności wobec rezydentów strefy euro (np. depozyty walutowe w bankach strefy euro) lub wobec nierezydentów niespełniające kryterium wysokiej płynności i dlatego niezaliczane do aktywów rezerwowych (wykazywane jako inwestycje portfelowe lub pozostałe inwestycje w bilansie płatniczym i międzynarodowej pozycji inwestycyjnej). Płynne aktywa i pasywa w walutach obcych uwzględniają również ustalone z góry i warunkowe krótkoterminowe obciążenia (netto) aktywów rezerwowych, obejmujące spłaty kapitału i odsetek od kredytów, pozycje w walutowych transakcjach terminowych, przepływy dotyczące transakcji z przyrzeczeniem odkupu, przyznane linie kredytowe, udzielone gwarancje i wiele innych pozycji nie ujmowanych w bilansie płatniczym ani w międzynarodowej pozycji inwestycyjnej. Zestawienie zawiera również pewną liczbę

pozycji uzupełniających. Dane te, wyszczególnione w załączniku 2 tabela 3 do wytycznych EBC/2004/15, przekazuje się do EBC w terminie do trzech tygodni po zakończeniu miesiąca, którego dotyczą.

8 STATYSTYKI DOTYCZĄCE MIĘDZYNARODOWEJ ROLI EURO

99. EBC publikuje coroczne raporty na temat międzynarodowej roli euro. Do jej oceny wykorzystywana jest statystyka bilansowa sektora MIF (pozycje dotyczące transakcji z nierezydentami wykazują osobno kwoty w euro i walutach obcych) oraz statystyka emisji papierów wartościowych (która wyodrębnia emisje dokonywane przez nierezydentów strefy euro wyrażone w euro). Wytyczne EBC/2004/15 wymagają przedstawienia co pół roku (na koniec czerwca i grudnia) struktury walutowej transakcji zagranicznych strefy euro dotyczących dłużnych papierów wartościowych (w euro, dolarach amerykańskich i innych walutach) oraz analogicznej struktury transakcji zagranicznych rezydentów strefy euro dotyczących dłużnych papierów wartościowych, właśnie dla celów oceny międzynarodowej roli euro jako waluty inwestycyjnej. ESBC gromadzi w tym samym celu informacje o innych cechach emisji obligacji. Obecnie kilka banków centralnych Eurosystemu i ESBC zbiera również informacje dotyczące praktyki fakturowania w obrocie zagranicznym towarami i usługami, głównie za pośrednictwem systemów inkasa w oparciu o rozrachunki bankowe. Oesterreichische Nationalbank dostarcza informacji o obiegu banknotów euro (i nadal funkcjonujących w obiegu banknotów byłych walut krajowych państw strefy euro) w pięciu krajach sąsiadujących ze strefą euro.

9 EFEKTYWNY KURS EURO

100. Nominalny efektywny kurs euro (ang. *effective exchange rate* – EER) jest sumaryczną miarą zewnętrznej wartości euro wobec walut najważniejszych partnerów handlowych strefy euro. Realny efektywny kurs euro – obliczany poprzez zastosowanie do kursu nominalnego odpowiednich wskaźników cen lub kosztów jako deflatorów – jest najpowszechniej stosowanym wskaźnikiem konkurencyjności cen i kosztów w handlu międzynarodowym.

101. EBC codziennie wylicza nominalne efektywne kursy euro, zdefiniowane jako geometryczne średnie ważone kursów walutowych euro w stosunku do walut partnerów handlowych. Realne efektywne kursy euro są geometrycznymi średnimi ważonymi cen lub kosztów w strefie euro w stosunku do walut jej partnerów handlowych, wyrażonymi we wspólnej walucie. Ponieważ dane na temat cen i kosztów nie są udostępniane z większą częstotliwością, realne efektywne kursy euro są wyliczane miesięcznie lub kwartalnie.

102. Wagi przypisane partnerom handlowym są obliczane na podstawie ich udziału w handlu towarami przemysłowymi strefy euro, z wyłączeniem obrotów wewnątrz strefy euro, w dwóch okresach trzyletnich (w latach 1995-1997, a następnie w wyniku prac przeprowadzonych w 2004 r. - w latach 1999-2001). Wagi uwzględniają informacje zarówno o eksporcie, jak i imporcie. Wagami dla importu są zwykle udziały poszczególnych krajów będących partnerami handlowymi w imporcie ogółem strefy euro ze wszystkich tych krajów. Wagi dla eksportu skonstruowano w taki sposób, by uchwycić nie tylko znaczenie poszczególnych rynków dla eksportu strefy euro, ale także konkurencję na rynkach zagranicznych ze strony producentów krajowych i eksporterów z krajów trzecich dla eksporterów strefy euro.

103. Efektywne kursy euro wylicza się dla dwóch grup partnerów handlowych: EER-23

(obejmujący 13 państw UE spoza strefy euro oraz 10 głównych partnerów handlowych spoza Unii Europejskiej) oraz EER-42 (obejmujący EER-23 oraz 19 innych krajów). W przypadku EER-23, nominalny efektywny kurs euro jest wyliczany codziennie, natomiast wskaźniki realne są dostępne z częstotliwością miesięczną (obliczane przy użyciu cen konsumentów i producentów) oraz kwartalną (obliczane przy użyciu deflatorów PKB i jednostkowych kosztów pracy). Dla szerszej grupy nominalny kurs efektywny i realny kurs efektywny oparty na cenach konsumenta są obliczane z częstotliwością miesięczną.

10 STATYSTYKA SEKTORA INSTYTUCJI RZĄDOWYCH I SAMORZĄDOWYCH

104. Statystyka finansów publicznych obejmuje transakcje i stany sektora instytucji rządowych i samorządowych (S.13 w klasyfikacji ESA 95), do którego zalicza się instytucje rządowe szczebla centralnego, instytucje rządowe szczebla regionalnego, instytucje samorządowe oraz fundusze ubezpieczeń społecznych. EBC interesuje się statystyką finansów publicznych z dwóch powodów: dla celów raportów konwergencji dotyczących gotowości państw członkowskich do przyjęcia euro oraz w kontekście procedury dotyczącej nadmiernego deficytu oraz Paktu Stabilności i Wzrostu, gdzie kładzie się nacisk na roczne dane o wyniku sektora instytucji rządowych i samorządowych oraz poziomie skonsolidowanego długu publicznego w poszczególnych państwach członkowskich UE. Zgodnie z wytycznymi EBC/2005/5, które formalizują występujące od dawna zapotrzebowanie na ten rodzaj danych ze strony państw członkowskich, banki centralne dostarczają do EBC roczne rachunki sektora publicznego, obejmujące dane o dochodach, wydatkach, nadwyżce lub deficycie, potrzebach pożyczkowych, wpływach z prywatyzacji oraz kwocie zadłużenia. Dane te pozwalają EBC na uwzględnienie transakcji pomiędzy instytucjami unijnymi i państwami członkowskimi w taki sposób, jak gdyby

instytucje unijne w transakcjach z państwami członkowskimi stanowiły dodatkowy podsektor sektora instytucji rządowych i samorządowych. Ma to na celu przedstawienie pełniejszego obrazu transakcji sektora publicznego w gospodarce niż oferują dane dotyczące poszczególnych krajowych sektorów instytucji rządowych i samorządowych traktowanych odrębnie. EBC otrzymuje również roczne dane dotyczące rozliczenia różnicy między deficytem a długiem, czyli szczegółowe uzgodnienie zmiany stanu długu publicznego na koniec danego i poprzedniego roku z deficytem lub nadwyżką sektora instytucji rządowych i samorządowych za dany rok. Wytyczne EBC/2005/5 (z późniejszymi zmianami wprowadzonymi wytycznymi EBC/2006/2) wymagają, by wszystkie wymienione dane były przekazywane w formacie spójnym z danymi przekazywanymi przez państwa członkowskie UE Komisji Europejskiej zgodnie z klasyfikacją ESA 95 i procedurą dotyczącą nadmiernego deficytu. Rachunki sektora instytucji rządowych i samorządowych przedstawiane w ramach procedury dotyczącej nadmiernego deficytu odbiegają od systemu ESA 95 w kilku nielicznych, ale ważnych aspektach, zwłaszcza w kwestiach zakresu i wyceny długu publicznego.

105. Ponieważ działalność sektora instytucji rządowych i samorządowych jest ważnym czynnikiem wpływającym na rozwój sytuacji gospodarczej i rynki finansowe, EBC potrzebuje również kwartalnych danych o transakcjach finansowych i niefinansowych tego sektora oraz wielkości długu publicznego. Różne przepisy wspólnotowe przyjęte w 2000 r. i później nakładają na państwa członkowskie wymóg przekazywania kwartalnych informacji o dochodach i wydatkach, transakcjach finansowych i bilansach ich sektorów instytucji rządowych i samorządowych. W efekcie wkrótce dostępne będą wyczerpujące statystyki kwartalne tego sektora w całej Unii Europejskiej. Rozporządzenie nr 501/2004 nakłada na państwa członkowskie wymóg dostarczania kwartalnych danych finansowych

w ciągu trzech miesięcy od końca kwartału, osobno dla władz szczebla centralnego, samorządów lokalnych i funduszy zabezpieczenia społecznego, w podziale według instrumentów, a w przypadku instytucji szczebla centralnego i funduszy zabezpieczenia społecznego – wraz z informacją o stronach transakcji. Jakkolwiek pełne informacje stają się dostępne dopiero teraz, rozporządzenie już dziś przyczyniło się do poprawy jakości rachunków finansowych unii walutowej w ich części dotyczącej sektora instytucji rządowych i samorządowych. Wpływa też korzystnie na statystykę sektorów niefinansowych strefy euro dzięki wykorzystaniu informacji o stronach transakcji. Powyższe dane będą wchodzić w skład kwartalnych rachunków sektorów instytucjonalnych strefy euro, które zaczną być publikowane w 2007 r. (zob. poniżej).

11 RACHUNKI STREFY EURO WEDŁUG SEKTORÓW INSTYTUCJONALNYCH

11.1 WPROWADZENIE

106. W ramach definicji i założeń koncepcyjnych systemu ESA 95 rachunki sektorów instytucjonalnych dostarczają obszernych danych o niefinansowych i finansowych transakcjach każdego z tych sektorów. Prezentują one pełen obraz działalności gospodarczej, od produkcji przez tworzenie i wykorzystanie dochodów na konsumpcję lub oszczędności, a następnie transakcje dotyczące aktywów trwałych aż po wierzytelności netto lub zadłużenie netto i odpowiadające im nabycie aktywów finansowych lub zaciągnięcie zobowiązań, wraz z podziałem na instrumenty, a w niektórych przypadkach – z wyszczególnieniem stron transakcji. Rachunki sektorów instytucjonalnych zawierają również bilanse prezentujące aktywa i pasywa, jak również rachunki eliminujące rozbieżności pomiędzy transakcjami a zmianami stanów bilansowych. Wyniki, zwłaszcza dla przedsiębiorstw i gospodarstw domowych, są bezcennym źródłem danych do

analiz i prognozowania. Zgromadzenie w jednej, spójnej strukturze niemal wszystkich informacji, zarówno gospodarczych, jak i finansowych, zestawionych zgodnie z zasadami ESA 95 przyczynia się do zwiększenia rzetelności i spójności, a zatem i użyteczności danych. ESA 95 przewiduje sporządzanie rachunków sektorów instytucjonalnych, ale tylko z częstotliwością roczną, co znacznie zmniejsza ich przydatność dla celów analizy cyklu koniunkturalnego i projekcji na przyszłość. W związku z tym EBC i Komisja Europejska, posiłkując się niedawno uchwalonymi przepisami wspólnotowymi, razem opracowują kwortalne rachunki sektorów instytucjonalnych, z zamiarem uzyskania nadających się do publikacji wyników na wiosnę 2007 r.

107. Stanowiące składnik pełnych rachunków sektorów instytucjonalnych rachunki finansowe ujmują transakcje dotyczące zadłużenia i wierzytelności poszczególnych sektorów gospodarki, a bilanse przedstawiają stan ich zadłużenia i wierzytelności, z uwzględnieniem czynników eliminujących rozbieżności pomiędzy zakumulowanymi transakcjami a zmianami stanów bilansowych. EBC publikuje niepełne rachunki finansowe i bilanse dla strefy euro z częstotliwością kwartalną od 2001 r. W obecnym formacie prezentują one dane o działalności z zakresu inwestycji finansowych i finansowania sektorów niefinansowych (tj. przedsiębiorstw, gospodarstw domowych oraz instytucji rządowych i samorządowych) oraz instytucji ubezpieczeniowych i funduszy emerytalnych, wzbogacając analizę polityki pieniężnej oraz analizy i prognozy dotyczące w szczególności gospodarstw domowych i przedsiębiorstw. Rachunki finansowe unii walutowej można również wykorzystywać w analizie zagadnień stabilności finansowej, dla których istotne są informacje o transakcjach i stanach bilansowych sektorów gospodarki. Stanowią one także system, w ramach którego można oceniać i sprawdzać spójność danych publikowanych z wyższą częstotliwością, a w szczególności statystyki monetarnej,

statystyki bilansu płatniczego, statystyki emisji papierów wartościowych oraz statystyki sektora instytucji rządowych i samorządowych. Ich przydatność znacznie wzrosnie, kiedy zostaną zintegrowane ze spójnymi rachunkami niefinansowymi według sektorów instytucjonalnych opisanymi w rozdziale 11.4.

11.2 ŹRÓDŁA DANYCH DO KWARTALNYCH RACHUNKÓW FINANSOWYCH UNII WALUTOWEJ

108. ESA 95 wymaga od państw członkowskich UE sporządzania rachunków finansowych w formie szczegółowych zestawień transakcji finansowych oraz aktywów finansowych i pasywów według wartości rynkowej, wraz z ujęciem rozbieżności pomiędzy tymi zestawieniami na rachunku przeszacowań oraz rachunku innych zmian wolumenu aktywów. ESA 95 wymienia pięć głównych sektorów gospodarki: przedsiębiorstwa niefinansowe (S.11), przedsiębiorstwa finansowe (S.12), instytucje rządowe i samorządowe (S.13), gospodarstwa domowe (S.14) i instytucje niekomercyjne działające na rzecz gospodarstw domowych (S.15). Kategorie S.12 i S.13 dzielą się na podsektory.

109. ESA 95 nakłada na państwa członkowskie obowiązek zestawiania rachunków finansowych jedynie z częstotliwością roczną. Wytyczne EBC (EBC/2002/7) obligują jednak krajowe banki centralne strefy euro do przesyłania EBC kwartalnych narodowych rachunków finansowych obejmujących sektory niefinansowe oraz instytucji ubezpieczeniowych i funduszy emerytalnych. Niemal wszystkie KBC są obecnie w stanie dostarczać takie dane i mają przysłać dane historyczne sięgające wstecz do końca 1997 r. Informacje te spływają znacznie wolniej niż wymagana przez EBC statystyka strefy euro – terminowa i dobrze dostosowana do potrzeb rachunków finansowych unii walutowej, ale zawierająca jedynie część niezbędnych informacji.

110. Mając do dyspozycji statystykę bilansową sektora MIF oraz narodowe rachunki finansowe EBC jest w stanie zestawić kwartalne dane o transakcjach finansowych i bilanse dla sektorów niefinansowych strefy euro, które – choć przydatne – wymagają dalszych prac w celu poprawy ich zakresu i terminowości.

111. W następnym rozdziale przedstawiono informacje, które są prezentowane obecnie. Nowe wytyczne (EBC/2005/13, zmieniające wytyczne EBC/2002/7), które wchodzi w życie od kwietnia 2006 r., skracają termin przekazywania danych ze 130 do 110 dni po zakończeniu kwartału. Z czasem pozwoli to na publikowanie agregatów dla strefy euro w ciągu 120 dni po zakończeniu kwartału. Wytyczne nakładają wymóg zestawiania pełnych kwartalnych narodowych rachunków finansowych (obejmujących pełen zestaw kategorii aktywów finansowych i pasywów oraz wszystkie sektory instytucjonalne wraz z resztą świata) zarówno w odniesieniu do bilansów finansowych, jak i transakcji. Pewne informacje o sektorach stron transakcji, których obecnie nie ma w większości narodowych rachunków finansowych, będą dołączane stopniowo do kwietnia 2008 r. Wśród innych zmian, nowe wytyczne uwzględniają najnowsze przepisy wspólnotowe dotyczące rachunków finansowych sektora rządowego i określają wymogi, które będą obowiązywać w przypadku rozszerzenia strefy euro.

11.3 GŁÓWNE AKTYWA FINANSOWE I PASYWA SEKTORÓW NIEFINANSOWYCH ORAZ INSTYTUCJI UBEZPIECZENIOWYCH I FUNDUSZY EMERYTALNYCH

11.3.1 AKTYWA FINANSOWE W POSIADANIU SEKTORÓW

112. Krótkoterminowe inwestycje finansowe obejmują głównie zaliczane do M3 instrumenty w posiadaniu sektorów niefinansowych strefy euro oraz dodatkowo pewne krótkoterminowe wierzycielności od innych sektorów strefy euro. Depozyty zaliczone do długoterminowych inwestycji finansowych obejmują depozyty z terminem powyżej 2 lat oraz depozyty

z terminem wypowiedzenia powyżej 3 miesięcy. Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe odpowiadają należnościom od zakładów ubezpieczeń na życie i funduszy emerytalnych. Wraz z długoterminowymi dłużnymi papierami wartościowymi (zwykle powyżej 1 roku), akcjami notowanymi i jednostkami uczestnictwa funduszy inwestycyjnych (za wyjątkiem funduszy rynku pieniężnego) stanowią one ważny składnik długoterminowych inwestycji finansowych gospodarstw domowych.

113. Statystyka bilansowa sektora MIF dostarcza danych wykorzystywanych do oszacowania wielkości zasobów waluty, depozytów i jednostek funduszy rynku pieniężnego w posiadaniu sektorów niefinansowych w strefie euro. Depozyty podmiotów innych niż banki (w tym przypadku nie da się wyodrębnić sektorów niefinansowych) w bankach spoza strefy euro szacuje się częściowo z danych bilansu płatniczego. Zasoby dłużnych papierów wartościowych i akcji (zarówno w bezpośrednim posiadaniu, jak i poprzez fundusze inwestycyjne) trudniej jest określić ze względu na problem identyfikacji posiadaczy zbywalnych papierów wartościowych. W obecnym formacie kwartalne narodowe rachunki finansowe pozwalają na oszacowanie łącznej kwoty aktywów finansowych w posiadaniu sektorów niefinansowych strefy euro, ale bez możliwości ich dalszej klasyfikacji pomiędzy poszczególne sektory. Jak wspomniano w akapicie 78, wytyczne EBC/2005/13 umożliwią uzyskiwanie pewnych informacji o zasobach papierów wartościowych według sektorów instytucjonalnych.

11.3.2 PASYWA SEKTORÓW

114. Głównymi składnikami finansowania sektorów niefinansowych są papiery wartościowe, kredyty i pożyczki oraz akcje notowane. Najważniejsze zobowiązania sektorów niefinansowych w strefie euro stosunkowo łatwo jest określić na podstawie statystyk strefy euro i danych z kwartalnych narodowych rachunków finansowych.

W przeciwieństwie do aktywów, dla statystyki zobowiązań dostępna jest pełna klasyfikacja według sektorów, a w przypadku kredytów i pożyczek oraz dłużnych papierów wartościowych również według terminu pierwotnego.

115. Podobne informacje są dostępne w odniesieniu do instytucji ubezpieczeniowych i autonomicznych funduszy emerytalnych w strefie euro. Główne zobowiązania tych pośredników finansowych (tj. udziały netto gospodarstw domowych w rezerwach ubezpieczeń na życie i funduszy emerytalnych oraz przedpłaty składek ubezpieczeniowych i rezerwy na nieuregulowane roszczenia) są w przeważającej mierze ujęte jako aktywa finansowe sektorów niefinansowych. Kwoty te różnią się, bo instytucje ubezpieczeniowe i fundusze emerytalne w strefie euro mają zobowiązania tego typu wobec stron transakcji spoza niej, a sektory niefinansowe strefy euro – polisy w instytucjach ubezpieczeniowych i funduszach emerytalnych spoza niej, a także udziały netto w nieautonomicznych funduszach emerytalnych.

11.4 RACHUNKI NIEFINANSOWE SEKTORÓW INSTYTUCJONALNYCH

116. Rachunek finansowy jest ostatnim w sekwencji rachunków ujmujących transakcje pomiędzy sektorami instytucjonalnymi. Suma transakcji ujętych w rachunku finansowym powinna być równa pozycji bilansującej przeniesionej z rachunku kapitałowego, czyli wierzytelnościom netto lub zadłużeniu netto, które stanowią wynik wszystkich niefinansowych transakcji danego sektora. Jak wspomniano wcześniej, podawania tych informacji wymaga ESA 95, ale tylko z częstotliwością roczną. EBC oraz Komisja wspólnie opracowują kwartalne rachunki niefinansowe według sektorów instytucjonalnych, powiązane z rachunkami finansowymi. Publikacji pierwszych wyników można się spodziewać wiosną 2007 r. Wymóg przekazywania danych kwartalnych dotyczących rachunków niefinansowych

sektorów instytucjonalnych potwierdziły niedawno uchwalone przepisy wspólnotowe (rozporządzenie (WE) nr 1161/2005 z lipca 2005 r.) Pierwsze dane wymagane na mocy tego rozporządzenia dostarczono w styczniu 2006 r. wraz z danymi za kwartały od początku 1999 r. Rozporządzenie wymaga, by po zakończeniu okresu przejściowego (w czasie którego nie wszystkie dane muszą być przekazywane, żeby nie obciążać nadmiernie państw członkowskich) dostarczany był pełen zestaw rachunków, od rachunku produkcji po kapitałowy, wraz z odnośnymi pozycjami bilansującymi lub statystyką sumaryczną (wartość dodana brutto i netto, nadwyżka operacyjna, dochód do dyspozycji, oszczędności itp.). Po okresie przejściowym dane mają być przekazywane w terminie 90 dni po zakończeniu kwartału, którego dane dotyczą. W odniesieniu do danych dotyczących sektorów gospodarstw domowych i przedsiębiorstw niefinansowych rozporządzenie przewiduje derogację dla państw członkowskich, których PKB nie przekracza 1% PKB całej UE. Z derogacji tej skorzystają Luksemburg i nowe państwa członkowskie za wyjątkiem Polski. Rozporządzenie w początkowym okresie nie wymaga przekazywania informacji o stronach transakcji, przewiduje się jednak wprowadzenie takiego wymogu na późniejszym etapie.

12 STATYSTYKA SYSTEMÓW PŁATNICZYCH I ROZRACHUNKU PAPIERÓW WARTOŚCIOWYCH

117. Jednym ze statutowych zadań Eurosystemu jest przyczynianie się do sprawnego funkcjonowania systemów płatniczych. W ramach jego realizacji Eurosystem udostępnia rozwiązania w zakresie systemów płatniczych i systemów rozrachunku papierów wartościowych. Sprawuje również ogólny nadzór nad systemami płatniczymi, niezbędnymi dla sprawnego funkcjonowania polityki pieniężnej. Przedmiotem szczególnego zainteresowania EBC jest wykorzystanie

różnych środków płatniczych (gotówki, rachunków bankowych, kart kredytowych i debetowych, portmonetek elektronicznych itp.) oraz obsługa przelewów międzybankowych. Zainteresowanie EBC systemami rozrachunku papierów wartościowych wiąże się z ich wykorzystywaniem przez Eurosystem do rozrachunku operacji kredytowych. Inną dziedziną zainteresowania EBC jest monitorowanie integracji rynków finansowych w strefie euro. Realizując wymienione funkcje operacyjne, a w przypadku systemów płatniczych – funkcję nadzorczą – Eurosystem gromadzi duże ilości danych, z których wiele jest publikowanych w raporcie rocznym o systemach płatniczych i systemach rozrachunku papierów wartościowych w Unii Europejskiej (tzw. *Blue Book*). W ścisłej współpracy z krajowymi bankami centralnymi EBC zainicjował niedawno projekt poprawy spójności danych w ramach Unii Europejskiej oraz zgromadzenia ich we wspólnej bazie danych.

13 STATYSTYCZNE ASPEKTY ROZSZERZENIA STREFY EURO

118. Obecnie 13 państw członkowskich UE znajduje się poza strefą euro. Każde z nich – podobnie jak wszystkie przyszłe państwa członkowskie – może w pewnym momencie do niej przystąpić. Kiedy to nastąpi, ważną rzeczą będzie utrzymanie jakości statystyki strefy euro. Państwa te muszą być więc dobrze przygotowane do przystąpienia także z punktu widzenia statystyki. Konieczna jest również – jak wskazuje przykład przystąpienia Grecji w 2001 r. – możliwość dostarczenia danych historycznych, co pozwoli na obliczenie stóp wzrostu za okresy poprzedzające przystąpienie danego państwa do strefy euro oraz zapewni spójne szeregi czasowe dla potrzeb modelowania, prognozowania i przyszłościowej analizy polityki pieniężnej. Nie oznacza to oczywiście, że w efekcie uzyska się w pełni reprezentatywny obraz sytuacji, jaka miałaby miejsce, gdyby strefa euro

w analizowanym momencie była faktycznie rozszerzona. Ponadto, dla celów porównawczych zawsze potrzebne będą statystyki strefy euro w jej faktycznym kształcie na daną datę, mimo załamania szeregu w momentach kolejnych jej rozszerzeń.

119. W przypadku, gdy dane dla strefy euro stanowią po prostu sumę danych krajowych, rozszerzenie strefy euro wymagać będzie jedynie dostarczenia w pełni porównywalnych danych krajowych nowo przystępujących członków. Jeśli natomiast agregaty dla strefy euro nie są prostą sumą danych krajowych (np. w statystyce pieniężnej, bilansu płatniczego i międzynarodowej pozycji inwestycyjnej, a także rachunków finansowych), zmiana składu strefy euro wymagać będzie dostarczenia (zarówno przez dotychczasowe państwa członkowskie strefy euro, jak i przez nowych członków) danych za okresy przeszłe w szczegółowym podziale według obszarów geograficznych i sektorów, by umożliwić właściwe przeprowadzenie konsolidacji. Ponadto, biorąc pod uwagę uwzględnienie klasyfikacji walutowej w statystyce bilansowej sektora MIF oraz jej połączenie z klasyfikacją według instrumentów, terminów i sektorów, nałożenie na państwa członkowskie wymogu dostarczenia danych, które umożliwiłyby zestawienie agregatów dla strefy euro na daty w przeszłości lub za okresy przeszłe przy różnych konfiguracjach strefy euro, stanowiłoby dla nich ogromne obciążenie sprawozdawczością z zakresu statystyki pieniężnej i bilansu płatniczego. W praktyce dane historyczne obliczono na zasadzie najlepszego przybliżenia na moment powstania unii walutowej i wejścia Grecji do strefy euro, uzupełniając dane przewidziane w formularzach sprawozdawczych z innych źródeł (np. międzynarodowej statystyki bankowej BIS). Po rozszerzeniu Unii Europejskiej w 2004 r., w świetle oczekiwanego dalszego rozszerzenia strefy euro EBC i krajowe banki centralne uzgodniły główne zasady i tryb wdrażania transmisji zharmonizowanych danych za okresy przeszłe, przy założeniu, że mimo tego nadal konieczne

będzie posługiwanie się w pewnych przypadkach szacunkami.

14 WYMIANA DANYCH STATYSTYCZNYCH

120. Wymiana danych statystycznych w ramach ESBC oraz z instytucjami europejskimi i międzynarodowymi wymaga szybkiego, niezawodnego i bezpiecznego systemu. ESBC dysponuje takim systemem do wymiany plików danych pomiędzy EBC i krajowymi bankami centralnymi, przy użyciu specjalnej sieci telekomunikacyjnej i formatu komunikatów zwanego GESMES/TS (SDMX-EDI), powszechnie stosowanego przez międzynarodową społeczność statystyczną do wymiany danych i metadanych (w tym struktur statystycznych, definicji i wykazów kodów). System ten umożliwia również łatwe integrowanie baz danych z sieciami i systemami odbioru oraz wysyłki plików. Nowe zbiory danych łatwo jest włączyć do systemu. EBC stosuje ten sam format do wymiany informacji statystycznych z Eurostatem i instytucjami międzynarodowymi (głównie BIS i MFW). Nowoczesne technologie oparte na standardach SDMX-ML stosuje się również do upowszechniania informacji statystycznych za pośrednictwem Internetu. EBC ściśle współpracuje z BIS, MFW, OECD, ONZ i Bankiem Światowym nad SDMX w celu opracowania bardziej efektywnych procesów wymiany i wzajemnego udostępniania danych i metadanych statystycznych.

15 PUBLIKACJA I KORYGOWANIE DANYCH

121. Polityka EBC w zakresie publikacji danych statystycznych zakłada ich pełne i terminowe ogłaszanie wraz z opisem charakterystyki, źródeł, zakresu i założeń metodycznych, a zarazem bez naruszania poufności danych poszczególnych podmiotów sprawozdających i innych podmiotów. Serwis internetowy EBC zawiera wszelkie statystyki strefy euro i materiały opisowe, wraz z danymi

krajowymi oraz linkami do serwisów internetowych banków centralnych, w których można znaleźć te oraz bardziej szczegółowe dane krajowe. Część statystyczna Biuletynu Miesięcznego EBC i kieszonkowego miesięcznika statystycznego EBC (*Statistics Pocket Book*) również zawierają szczegółowe tabele oraz (w Biuletynie Miesięcznym) artykuły tematyczne i ramki poświęcone statystyce EBC. Wiele danych ogłasza się po raz pierwszy w formie komunikatów prasowych w zapowiedzianych wcześniej terminach (zob. załącznik 1).

122. Większość szeregów statystycznych podlega korektom. Wynikają one z potrzeby skorygowania pomyłek w danych źródłowych lub danych publikowanych z dużą częstotliwością w świetle późniejszych, pełniejszych informacji (np. regularny cykl korygowania miesięcznego bilansu płatniczego strefy euro po otrzymaniu pełniejszych danych kwartalnych) oraz zmian metodycznych, które mogą niekiedy powodować potrzebę skorygowania wcześniejszych danych. Polityka EBC zakłada zapowiadanie z wyprzedzeniem cykli korekt, udostępnianie pełnej dokumentacji korekt, analizowanie ich zakresu i przebiegu oraz korygowanie wcześniejszych danych, o ile nie jest to zbyt kosztowne.

123. W wielu obszarach statystyki EBC (podobnie jak Komisja Europejska) wdrożył sformalizowane procesy monitorowania jakości danych statystycznych poprzez wprowadzenie wymogu okresowego przedstawiania sprawozdań analizujących w usystematyzowany sposób różne aspekty ich jakości. Sprawozdania takie sporządzono dotychczas dla statystyki bilansu płatniczego i międzynarodowej pozycji inwestycyjnej (na mocy art. 6 wytycznych EBC/2004/15). Wymagają ich również wytyczne dotyczące kwartalnych rachunków finansowych (EBC/2002/7, ze zmianami wprowadzonymi wytycznymi EBC/2005/13) oraz statystyki sektora instytucji rządowych i samorządowych (ECB/2005/5). Wytyczne dotyczące statystyki pieniężnej i bankowej (ECB/2003/2, ze

zmianami wprowadzonymi wytycznymi EBC/2005/4), które obejmują również statystykę emisji papierów wartościowych oraz pozostałych instytucji pośrednictwa finansowego, wymagają od banków centralnych monitorowania jakości danych przekazywanych do EBC. Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie zestawiania kwartalnych rachunków niefinansowych według sektorów instytucjonalnych nakłada na państwa członkowskie wymogi w zakresie norm jakości, zaś na Komisję – wymóg sporządzania sprawozdań w sprawie jakości danych dla Parlamentu Europejskiego i Rady w terminie do pięciu lat od wejścia w życie rozporządzenia.

124. Publikując dane statystyczne oraz późniejsze ich korekty po terminie publikacji EBC koordynuje działania z krajowymi bankami centralnymi, a w razie potrzeby także z Eurostatem. Celem jest prezentowanie jak najbardziej aktualnych danych przy jednoczesnym zachowaniu – w miarę możliwości – spójności między obszarami statystyki i pomiędzy okresami sprawozdawczymi.

16 INSTRUMENTY PRAWNE EBC DOTYCZĄCE STATYSTYKI

125. Art. 5 Statutu i rozporządzenie Rady (WE) nr 2533/98 stanowią ramy prawne działalności statystycznej EBC. Późniejsze przepisy wydane na podstawie art. 34 i 14.3 Statutu nakładają na populację sprawozdawczą określoną na podstawie bazowej populacji sprawozdawczej ustanowionej na mocy art. 2 rozporządzenia nr 2533/98 konkretne wymogi w zakresie przekazywania danych lub udzielają instrukcji krajowym bankom centralnym (lub innym organom statystycznym) w sprawie zakresu, formatu, terminów i trybu przekazywania danych do EBC. Rozporządzenia EBC są adresowane do podmiotów sprawozdawczych i mają bezpośrednie zastosowanie w uczestniczących państwach członkowskich.

Wytyczne EBC są wiążące dla członków Eurosystemu, w tym dla samego EBC. Zalecenia EBC nie mają mocy wiążącej, ale służą zapoznaniu z wymogami statystycznymi EBC organów statystycznych w uczestniczących państwach członkowskich, które przekazują dane, choć nie są bankami centralnymi. Zawiadomienia mają cel informacyjny. Aktualnie obowiązujące instrumenty prawne EBC zostały wymienione na następnych stronach.

STATYSTYKA MONETARNA ORAZ INSTYTUCJI I RYNKÓW FINANSOWYCH

Rozporządzenie (z dnia 22 listopada 2001 r.) EBC/2001/13 dotyczące skonsolidowanego bilansu sektora monetarnych instytucji finansowych (EBC/2001/13), ([Dz.U L 333, 17.12.01](#)).

Rozporządzenie (z dnia 21 listopada 2002 r.) zmieniające rozporządzenie EBC/2001/13 (EBC/2002/8), ([Dz.U L 330, 06.12.02](#)).

Rozporządzenie (z dnia 18 września 2003 r.) zmieniające rozporządzenie EBC/2003/13 (EBC/2003/10), ([Dz.U. L 250, 02.10.03](#)).

Rozporządzenie (z dnia 20 grudnia 2001 r.) w sprawie statystyki dotyczącej stóp procentowych stosowanych przez monetarne instytucje finansowe w odniesieniu do depozytów i pożyczek dla gospodarstw domowych i przedsiębiorstw (EBC/2001/18), ([Dz.U. L 010, 12.01.02](#)).

Rozporządzenie (z dnia 16 grudnia 2004 r.) zmieniające rozporządzenia EBC/2001/13 i EBC/2001/18 (EBC/2004/21), ([Dz.U. L 371, 18.12.04](#)).

Wytyczne (z dnia 6 lutego 2003 r.) w sprawie niektórych obowiązków w zakresie sprawozdawczości statystycznej wobec Europejskiego Banku Centralnego oraz procedur przekazywania przez krajowe banki centralne informacji statystycznych z dziedziny statystyki pieniężnej i bankowej (EBC/2003/2) ([Dz.U. L 241, 26.09.03](#)).

Wytyczne (z dnia 13 lutego 2004 r.) zmieniające wytyczne EBC/2003/2 (EBC/2004/1), ([Dz.U. L 083, 20.03.04](#)).

Wytyczne (z dnia 15 lutego 2005 r.) zmieniające wytyczne EBC/2003/2 (EBC/2005/4), ([Dz.U. L 109, 29.04.05](#)).

Zawiadomienie Europejskiego Banku Centralnego w sprawie stosowania sankcji za naruszenie wymogów sprawozdawczych w zakresie statystyki bilansowej (2004/C195/10), ([Dz.U. C 195, 31.07.04](#)).

BILANS PŁATNICZY I INNE STATYSTYKI POWIĄZAŃ GOSPODARCZYCH Z ZAGRANICĄ

Wytyczne (z dnia 16 lipca 2004 r.) w sprawie wymogów sprawozdawczości statystycznej Europejskiego Banku Centralnego w zakresie bilansu płatniczego, międzynarodowej pozycji inwestycyjnej oraz płynnych aktywów i pasywów w walutach obcych (EBC/2004/15) ([Dz.U. L 354, 30.11.04](#)) (odnośne zalecenie ma numer EBC/2004/16) ([Dz.U. C 292, 30.11.04](#)).

RACHUNKI FINANSOWE

Wytyczne (z dnia 21 listopada 2002 r.) w sprawie wymagań w zakresie sprawozdawczości statystycznej EBC w dziedzinie kwartalnych sprawozdań finansowych⁵ (EBC/2002/7), ([Dz.U. L 334, 11.12.02](#)).

Wytyczne (z dnia 17 listopada 2005 r.) zmieniające wytyczne EBC/2002/7 (EBC/2005/13), ([Dz.U. L 030, 02.02.06](#)).

⁵ Tytuł dokumentu za oryginałem. Powinno być: w sprawie wymogów sprawozdawczości statystycznej Europejskiego Banku Centralnego w zakresie kwartalnych rachunków finansowych (przyp. tłum.).

STATYSTYKA SEKTORA INSTYTUCJI RZĄDOWYCH I SAMORZĄDOWYCH

Wytyczne (z dnia 17 lutego 2005 r) w sprawie wymogów sprawozdawczości statystycznej Europejskiego Banku Centralnego oraz procedur wymiany informacji statystycznych w Europejskim Systemie Banków Centralnych w zakresie statystyki finansowej sektora publicznego (EBC/2005/5), (Dz.U. L 109, 29.04.05).

Wytyczne (z dnia 3 lutego 2006 r.) zmieniające wytyczne EBC/2005/5 (EBC/2006/2), (Dz.U. L 040, 11.02.06).

POUFNOŚĆ DANYCH STATYSTYCZNYCH

Wytyczne (z dnia 22 grudnia 1998 r.) w sprawie wspólnych zasad i minimalnych standardów ochrony poufności indywidualnych informacji statystycznych gromadzonych przez Europejski Bank Centralny z pomocą krajowych banków centralnych (ECB/1998/NP28), (Dz.U. L 055, 24.02.01)⁶.

6 Brak wersji polskiej (przyp. tłum.).

ZAŁĄCZNIK 1

CZĘSTOTLIWOŚĆ I TERMINY PUBLIKACJI ZAGREGOWANYCH STATYSTYK STREFY EURO

EBC ogłasza dane statystyczne w miesięcznych i kwartalnych komunikatach prasowych oraz w rozdziale „Statystyka strefy euro” Biuletynu Miesięcznego EBC, który zazwyczaj publikowany jest w drugi czwartek miesiąca¹. Dodatkowe informacje w sprawie danych statystycznych wyszczególnionych poniżej można także znaleźć w dziale statystyki serwisu internetowego EBC (www.ecb.int).

Sytuacja monetarna w strefie euro (ogłaszana co miesiąc, 19. dnia roboczego po końcu miesiąca, którego dotyczy).

Statystyka stóp procentowych w sektorze MIF (ogłaszana co miesiąc, 30. dnia roboczego po końcu miesiąca, którego dotyczy).

Statystyka emisji papierów wartościowych w strefie euro (ogłaszana co miesiąc, około 20. dnia kalendarzowego drugiego miesiąca po końcu miesiąca, którego dotyczy).

Statystyka bilansu płatniczego strefy euro (ogłaszana co miesiąc, między 21. a 29. dniem kalendarzowym drugiego miesiąca po końcu miesiąca, którego dotyczy).

Statystyka bilansu płatniczego strefy euro w podziale geograficznym; międzynarodowa pozycja inwestycyjna (ogłaszane co kwartał, około 4 miesięcy po końcu kwartału, którego dotyczy).

Międzynarodowa pozycja inwestycyjna w podziale geograficznym (ogłaszana co roku, około 10½ miesiąca po końcu roku, którego dotyczy).

Rezerwy międzynarodowe i płynność walutowa (ogłaszane co miesiąc, w ostatnim dniu roboczym następnego miesiąca po miesiącu, którego dotyczy).

Finansowanie i inwestycje finansowe sektorów niefinansowych w strefie euro, główne aktywa i pasywa finansowe instytucji ubezpieczeniowych i funduszy emerytalnych (ogłaszane co kwartał, około 4½ miesiąca po końcu kwartału, którego dotyczy).

Statystyka funduszy inwestycyjnych w strefie euro (ogłaszana kwartalnie, około 3½ miesiąca po końcu kwartału, którego dotyczy).

Kwartałna statystyka finansów sektora instytucji rządowych i samorządowych w strefie euro (ogłaszana co kwartał, około 4½ miesiąca po końcu kwartału, którego dotyczy).

Roczna statystyka finansów sektora instytucji rządowych i samorządowych w strefie euro (ogłaszana co roku, około 4½ miesiąca po końcu roku, którego dotyczy).

Dodatkowe statystyki ogólnogospodarcze dla strefy euro: ceny nieruchomości mieszkaniowych (ogłaszane dwa razy do roku, około 4 miesięcy po końcu okresu, którego dotyczą), wskaźniki rynku pracy (ogłaszane kwartalnie, 2-4 miesięcy po końcu okresu, którego dotyczą), zasoby

¹ W języku polskim publikowane są tylko kwartalne wydania Biuletynu Miesięcznego (w marcu, czerwcu, wrześniu i grudniu). (przyp. tłum.)

kapitału w strefie euro (ogłaszane co roku, około 1^{1/2} roku po końcu roku, którego dotyczą), zharmonizowany wskaźnik cen konsumpcyjnych HICP po korekcie o czynniki sezonowe (ogłaszany co miesiąc, po publikacji przez Eurostat nieskorygowanego szeregu miesięcznego HICP dla strefy euro, około 18 dni po końcu miesiąca, którego dotyczą).

ZAŁĄCZNIK 2

DOSTĘPNOŚĆ DANYCH

Strefa euro powstała w styczniu 1999 r. Niemniej jednak dla celów analitycznych i badawczych EBC z pomocą krajowych banków centralnych zestawiał wiele szeregów statystycznych dotyczących przebiegu zjawisk w okresach poprzedzających tę datę dla obszaru obecnej strefy euro, a nowe wymogi statystyczne często obejmują dane dotyczące wcześniejszych okresów (nie zawsze od początku 1999 r.), w miarę możliwości porównywalnych. W niniejszym załączniku wyszczególniono jak daleko wstecz sięgają dostępne szeregi czasowe dla pewnych kluczowych danych dla strefy euro w jej obecnym składzie. Ponieważ jednak z czasem statystyki strefy euro stawały się coraz bardziej szczegółowe i obszerne, informacja, że dane w określonym zbiorze sięgają wstecz do np. 1994 r. nie musi oznaczać, że są dla całego tego okresu dostępne na poziomie szczegółowości informacji publikowanych obecnie w Biuletynie Miesięcznym EBC. Ponadto dane za okresy wcześniejsze, zestawiane często na podstawie niezharmonizowanych źródeł przeznaczonych do innych celów, są zwykle niskiej jakości niż dane późniejsze, i nie w pełni z nimi porównywalne.

Załącznik dotyczy agregatów dla strefy euro i nie uwzględnia danych dotyczących poszczególnych państw członkowskich, które mogą być dostępne za okresy dłuższe lub krótsze niż podane poniżej.

STATYSTYKA MONETARNA ORAZ INSTYTUCJI I RYNKÓW FINANSOWYCH

Bilans sektora MIF – dane miesięczne od końca września 1997 r. (z uwzględnieniem Grecji – od marca 1998 r.)

Agregaty pieniężne (M1, M2-M1 oraz M3) – dane miesięczne od stycznia 1980 r. (mniej wiarygodne dane dla celów badawczych są dostępne od 1970 r.)

Kredyty i pożyczki „banków” – dane miesięczne od stycznia 1983 r.

Fundusze inwestycyjne (bez funduszy rynku pieniężnego) – bilanse kwartalne od końca 1998 r.

Emisje papierów wartościowych (dłużnych) – emisje brutto i netto: dane miesięczne od stycznia 1990 r.; wartości w obiegu: dane miesięczne od grudnia 1989 r.

Emisje papierów wartościowych (akcji notowanych) – emisje brutto i netto: dane miesięczne od stycznia 1999 r.; wartości w obiegu: dane miesięczne od grudnia 1998 r.

Stopy procentowe w sektorze MIF – dane miesięczne odnośnie sześciu stóp depozytów i czterech stóp kredytów i pożyczek ze źródeł niezharmonizowanych od stycznia 1996 r.

Stopy procentowe w sektorze MIF – dane miesięczne dla aktualnego zharmonizowanego szeregu (45 wskaźników: 31 dotyczących nowych transakcji, 14 dotyczących kwot niespłaconych) od stycznia 2003 r.

Stopy rynku pieniężnego, rentowności obligacji skarbowych, wskaźniki rynku giełdowego – dane miesięczne od stycznia 1994 r.

BILANS PŁATNICZY I INNE STATYSTYKI POWIĄZAŃ GOSPODARCZYCH Z ZAGRANICĄ

Rachunek bieżący i jego główne składniki – dane kwartalne od pierwszego kwartału 1980 r.; dane miesięczne od stycznia 1997 r.

Rachunek finansowy – dane miesięczne od stycznia 1998 r.

Bilans płatniczy w podziale geograficznym – dane kwartalne od pierwszego kwartału 2003 r.

Bilans płatniczy w ujęciu monetarnym – dane kwartalne od pierwszego kwartału 2000 r., dane miesięczne od marca 2003 r.

Międzynarodowa pozycja inwestycyjna – dane roczne od końca 1997 r. (pozycje netto tylko dla lat 1997-1998); dane kwartalne od pierwszego kwartału 2004 r.

Międzynarodowa pozycja inwestycyjna w podziale geograficznym – dane roczne od końca 2002 r.

Rezerwy międzynarodowe i płynność walutowa – dane miesięczne od grudnia 1999 r. (aktywa rezerwowe dopiero od grudnia 1998 r.).

Efektywne kursy euro (nominalne i realne) – od 1993 r.; nominalny efektywny kurs euro wobec 23 walut (EER-23) jest dostępny codziennie, zaś realne kursy efektywne są dostępne miesięcznie lub kwartalnie w zależności od deflatora; dla grupy 42 walut (EER-42) kursy efektywne (nominalne i realne oparte tylko na wskaźnikach cen konsumpcyjnych) są wyliczane co miesiąc.

STATYSTYKA SEKTORA INSTYTUCJI RZĄDOWYCH I SAMORZĄDOWYCH

Dochody i wydatki (główne składniki), deficyt lub nadwyżka, dostosowanie deficytu do długu, dług (główne składniki) – dane roczne od 1991 r.

Dochody i wydatki (główne składniki), deficyt lub nadwyżka – dane kwartalne od pierwszego kwartału 1999 r.

Dług i korekta deficytu do długu (główne składniki) – dane kwartalne od pierwszego kwartału 2000 r.

RACHUNEK FINANSOWY I NIEFINANSOWY

Główne aktywa i pasywa finansowe sektorów niefinansowych – dane kwartalne od czwartego kwartału 1997 r.

Główne aktywa i pasywa finansowe instytucji ubezpieczeniowych i funduszy emerytalnych – dane kwartalne od czwartego kwartału 1997 r.

Oszczędności, inwestycje i finansowanie (według sektorów) – dane roczne od 1990 r.

STATYSTYKI OGÓLNOGOSPODARCZE

Dodatkowe statystyki ogólnogospodarcze dla strefy euro (zob. załącznik 1) – dane co najmniej od 1996 r.

ZAŁĄCZNIK 3

WYBRANE ŹRÓDŁA

PRAWO WSPÓLNOTOWE

Protokół w sprawie Statutu ESBC i EBC.

Protokół w sprawie procedury nadmiernego deficytu.¹

Protokół w sprawie kryteriów konwergencji.²

Rozporządzenie Rady (WE) nr 2223/96 w sprawie europejskiego systemu rachunków narodowych i regionalnych we Wspólnocie (ESA 95).

Rozporządzenie Rady (WE) nr 2533/98 dotyczące zbierania informacji statystycznych przez Europejski Bank Centralny.

Rozporządzenie (WE) nr 1221/2002 Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie kwartalnych niefinansowych sprawozdań administracji publicznej³.

Rozporządzenie (WE) nr 501/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie kwartalnych rachunków finansowych instytucji rządowych i samorządowych.

Rozporządzenie (WE) nr 1222/2004 Rady dotyczące opracowywania i przekazywania kwartalnych danych dotyczących długu publicznego.

Rozporządzenie (WE) nr 1161/2005 Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie sporządzania kwartalnych niefinansowych sprawozdań przez sektor instytucjonalny⁴.

ORGANIZACJA PRAC STATYSTYCZNYCH

Porozumienie⁵ pomiędzy Dyрекcją Generalną ds. Statystyki Europejskiego Banku Centralnego i Urzędem Statystycznym Wspólnot Europejskich (Eurostatem).

POZOSTAŁE ZAGADNIENIA

Podręcznik zestawiania bilansu płatniczego⁶ (wydanie piąte, 1993 r., Międzynarodowy Fundusz Walutowy).

Przegląd wymogów w zakresie statystyki ogólnogospodarczej⁷ (EBC, grudzień 2004 r.).

Biuletyn Miesięczny EBC – rozdział „Statystyka strefy euro” (wydanie z grudnia 2005 r.).

1 Brak wersji polskiej (przyp. tłum.).

2 Brak wersji polskiej (przyp. tłum.).

3 Tytuł za oryginałem. Powinno być: w sprawie kwartalnych rachunków niefinansowych sektora instytucji rządowych i samorządowych (przyp. tłum.).

4 Tytuł za oryginałem. Powinno być: w sprawie sporządzania kwartalnych rachunków niefinansowych według sektorów instytucjonalnych (przyp. tłum.).

5 Brak wersji polskiej (przyp. tłum.).

6 Brak wersji polskiej (przyp. tłum.).

7 Brak wersji polskiej (przyp. tłum.).

ISSN 1725572-4

9 771725 572004